SOUTH AFRICAN PUBLIC LIBRARY
4 JUL 1950

INDIAN OPINION

Founded by
MAHATMA GANDHI
IN 1903

No. 26—Vol. XLVIII | FRIDAY, 30TH JUNE, 1950. | Registered at the G.P.O. as a Newspaper. PRICE: FOUR PENCE

★ ★ ★

THOUGHT FOR TO-DAY

God give us men. A time like this demands
Strong minds, great hearts, true faith and ready hands.
Men whom the lust of office does not kill,
Men whom the spoils of office cannot buy,
Men who possess opinions and a will,
Men who have honour, men who will not lie;
Men who can stand before a demagogue
And rout his treacherous flatteries without winking;
Tall men, sun-crowned, who live above the fog
In public duty and in private thinking;
For while they rabble with their well worn deeds,
Their large professions and their little deeds,
Mingle in selfish strife, lo, freedom weeps,
Wrong rules the land, and waiting justice sleeps,

—J. G. Holland.

★ ★ ★

JAYBEE SILK HOUSE

(FORMERLY THE JAPAN BAZAAR)

JOHANNESBURG'S FAMOUS SAREE HOUSE

45" Wide COLOURED GEORGETTE.
Superior Quality.
In following shades:
Pink, Salmon, Saxe, Royal, White, Emerald, Red, Purple Wine, Maroon, Black, Orange, Lemon, Petunia.
Ideal for Sarees. Yd. 7/11.

—o—

45" SUEDE SILK, White, Pink, Sky. Per yd. 7/11.

—o—

JUST ARRIVED!
45" wide TINSEL GEORGETTE.
All Shades. Per yd. 15/-
SAMPLES ON REQUEST.

—o—

FOR BLOUSES
SWISS EMBROIDERED GEORGETTE, 36" per yd. 12/6

VELVET.
44" Chenile Georgette in all latest Shades
Suitable For Sarees.
Per yd. 22/6

EMBROIDERED GEORGETTE SAREES. In all leading shades. Now reduced to £4/10/0 each.

—o—

EMBROIDERED SUEDE SILK SAREES. Attractive Embroidery. Special price £4/4/0 each.

—o—

GEORGETTE JARI WORK SAREES, with attractive wide borders in all shades. Reduced to £6/10/0 each.

—o—

GEORGETTE HEAVY JARI WORK SAREES, with Jari work borders n all shades, £12/12/0 each.

MEN'S PURE SILK SHIRTS.
Cream. Collar Attached.
All Sizes.
27/3 each.

FANCY TINSEL SAREE BORDERS
In Latest Designs & Colourings
8 yds. to a piece
From 25/- To 50/- per piece.

SAREES
★
Printed Voile Sarees.
In Latest Designs. Pink, White & Blue Ground.
5 yds. lengths. 25/- each
6 yds. lengths. 30/- each

Phone 33-6229. —— 39a MARKET STREET, JOHANNESBURG. —— P. O. Box 5169

ELGIN

21 Jewel Lord Elgin and 17 Jewel Elgin De Luxe in Solid Gold and Gold Filled Cases.
Latest models 15 Jewel Elgins in Gold Filled Cases.

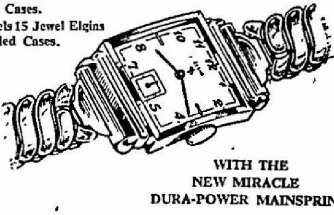

WITH THE NEW MIRACLE DURA-POWER MAINSPRING.

ADVANCE 1950 MODELS

KATZ & LOURIE LTD.

COR. ELOFF & MARKET STS., JOHANNESBURG

જોઇએ છે
હાડકા

તમારાં સ્ટેશન કે સાઇડીંગે
પહોંચતા કરવા માટે
અમે ટનના
પા. ૭ આપીશું

ખાલી એઓ રેલ ભીરાયું ભરી પાછી મોકલી આપીશું

વધુ વિગતો માટે લખો :

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.
SARNIA NATAL.

Kasturba Gandhi Memorial Number

Copies of Kasturba Gandhi Memorial Number can be had at this office at 1s. 3d. including postage.

'Indian Opinion'
Phoenix, Natal.

Are You a subscriber of 'Indian Opinion'

If not, Why not?

PHONE 33-2651

MASTER BROS.

Manufacturers of Ladies and Girls Straw and Felt Hats

Wholesale Merchants and Direct Importers.

House For Keen Cash Prices.

33 West Street, JOHANNESBURG.

માસ્ટર બ્રધર્સ

હોલસેલ મરચન્ટસ એન્ડ ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ.

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન રગ્સ, બ્લાન્કેટસ—એબી બાળકો માટે જાત જાતનો માલ.—તેમજ ક્રેપડીછીન જ્યોરજેટ સાડીઓ વીગેરે માટે હમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ,
જોહાનીસબર્ગ
ફોન
૩૩–૨૬૫૧

Cable & Tel. Add.: "HARGYAN". Phone 29638.

P. HARGOVAN & CO.
(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7. Warwick Avenue
DURBAN.

M. J. PATEL

INTERNATIONAL SPORTS COMPANY

Importers & Exporters & General Commission Agents

10 Peking Road, Kowloon, HONG KONG.

Special attention is paid to indent orders

Write To Us For Further Particulars.

HANNON'S DETECTIVE AGENCY (PTY.) LTD.

MANAGING DIRECTOR: O. HANNON, seventeen years Royal Irish Constabulary and Criminal Investigation Department, S. A. Police.
Manager: MINDEN PLUMLEY., ex Hendon Police College and Criminal Investigation Department, New Scotland Yard, London.
Criminal, Commercial and Matrimonial Investigations Carried Out In Strictest Confidence.
11/12 Pasteur Chambers, Jeppe Street; P.O. Box 5199, Johannesburg.
'Phones:—Office: 22-7771. After hours: 24-4544.

HEADACHES QUICKLY RELIEVED BY TAKING

TYSONO BRAND (PAIN-I-CURE) HEADACHE POWDERS
FROM YOUR CHEMIST at 9d., 1/6, 2/6 and 4/6; or POST FREE FROM
ERNEST TYSON, CHEMIST, TOLLGATE, DURBAN 1490

THE
NEW INDIA ASSURANCE
—COMPANY LIMITED.—

Life, Fire, Motor Car, Motor Lorry, Motor Bus, Plate Glass, Workmen's Compensation, Etc. Etc.

આ હીંદી વીમા કંપનીમાં જીંદગીના, આગ, મોટર કાર મોટર લોરી, મોટર બસ, પ્લેટ ગ્લાસો, કામદારોને લગતા વીમાઓ, સાયરટ વીગેરે દરેક જાતના વીમાઓ ઉતરાવી શકાય છે. હીંદી કંપનીને ઉપજન આપવું એ દરેક હીંદીની ફરજ છે.

Natal Office:
"NATVAR MANSION"
74, Victoria Street,
DURBAN.
Telephone 25845. P. O. Box 1610.
Tel. Add: "RUSTOMJEE"
Durban.

Transvaal Office:
ROOMS NO. 12 & 13.
BARKLY ARCADE,
Digonal Street,
JOHANNESBURG
Telephone 33-4478
Tel. Add: "RUSTOMJEE"
JOHANNESBURG.

JALBHOY RUSTOMJEE
Principal Representative For The Union Of South Africa.

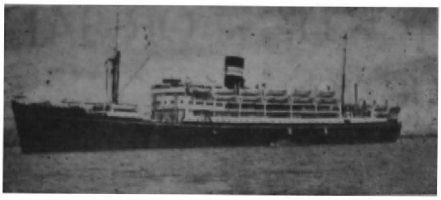

B. I. S. N. Co. Ltd.

Announce the re-introduction of direct calls at Karachi.

S.S. Karanja due Durban 29th June, 1950, and sails for Bombay via Karachi on 4th July, 1950

Passengers must conform with the Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£66—0—0
Second "	"	"	"	45—0—0
Inter-Class	"	"	"	30—0—0
Unberthed (Deck) without food				18—15—0

Muslim Special Food £10—17—6 Ordinary Food £4—15—0
Hindu Special Food £10—0—0 Ordinary Food £4—2—0

Bookings for 1st, 2nd, Inter-Class and Unberthed (Deck) can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS [PTY] LTD.

390 PINE STREET — — DURBAN.

શરબતે-ફોલાદ

ખુન! તાજું તંદુરસ્ત ખુન ! !

શરબતે-ફોલાદ આ દવા તાઝા ખુનનો ખજાનો છે. આ દવા પેટમા જતાંજ તાજુ ખુન પેદા કરે છે. શરીરના દરેક ભાગને તાકાત આપે છે. પાચન શકિત સુધારે છે, અને ભુખ ખુબ લગાડે છે. મરદાઇ શાકતમાં વધારો કરે છે. લીવરની ખરાબીને તરતજ મટાડે છે. વાયુ-ગેસ થતો તરતજ અટકાવે છે, છાતીની જલન ખાટા એડકારને નાબુદ કરે છે, અને તાજુ લોહી પેદા કરે છે.

આ દવા હાથ પગ અને શરીરની ચુકતે નબળાઇને તરતજ દુર કરી નવું જોમ લાવી ચ્હેરાને તેજસ્વી બનાવે છે. ઓરત મરદ અને બાળકો માટે આ દવા એક સરખી ઉપ્યોગી છે. આ એક લાજવાબ જનરલ ટોનીક છે.

એક બોતલ શરબતે-ફોલાદની કીમત સી. ૧૨-૬

મળવાનું ઠેકાણું :—

Unan Health Institute,

P. O. Box 1169,

DURBAN.

DUFF'S ROAD TOWNSHIP.

120 LOTS HAVE ALREADY BEEN SOLD
DON'T DELAY

ONLY 66 RESIDENTIAL SITES LEFT
BOOK YOUR SITE NOW

ALSO VALUABLE TRADING SITES AVAILABLE

Within easy rail transport of Durban,
10 Miles from City Hall.

BUY NOW AND SAVE.
ALL ON EASY TERMS

15% Deposit. Balance spread over 5 years.

Voysey, Boshoff & Co. (Pty.) Ltd.

291, Smith Street, Phone 28954

Tear off here and post to
VOYSEY, BOSHOFF & CO. (PTY.) LTD.
291, Smith Street, Durban.

I am interested in the Duffs Road sites and would like to have a plan of the Township. (Please print)

NAME...

ADDRESS...

ધી ન્યુ દિલ-ખુશ સ્વીટ માર્ટ

મેનેજર: મજીભાઈ બાબુભાઇ કાદીપોરવાળા.

દરેક જાતની મીઠાઈઓ, ચોખ્ખા ઘીની તેમજ મોઘા મેવા, મસાલાથી અમે બનાવીએ છીએ.

અમારૂં વખણાએલું સુરતી ભુસું સેવ, મમરા, ગાંઠીઆ, ભજીઆ, પાતરા વિગેરે દરરોજ તાજાં બનાવીએ છીએ.

પાર્ટી વીગેરે માટે મોટા પ્રમાણમાં મીઠાઈ ઓર્ડર પ્રમાણે ટુંક વખતમાં બનાવી આપીશું

PHONE 33-6575. P. O. BOX 3680.

THE NEW DIL-KHUSH SWEET MART,

34 President Street Corner Diagonal St., Johannesburg

ફરનીચર! ફરનીચર! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સ્યુટ, ડાઈનીંગરૂમ સ્યુટ, વોરડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ સાઈડ બોડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોકસ. ટેબલ અને કીચન. ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશ તઈયાર રહે છે માત્ર રોકડા વાળાના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગળ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG

PHONE 33-4691. BOX 2526. 10

INDIAN OPINION
Founded by
·MAHATMA GANDHI·
·IN 1903·

No. 26 —Vol.-XLVIII. FRIDAY, 30TH JUNE, 1950 Registered at the G.P.O. as a Newspaper. Price: FOUR PENCE

God's Way Or Man's Way: Which Prevails?

IN our issue of June 16, and under the heading "Socialist Support To Indo-Pakistan Agreement," we reproduced from "Harijan" a statement to the Press by Shri Jaiprakash Narayan.

The statement deserves to be read and studied in fields far from India and Pakistan because th earguments and conclusions it advances are equally applicable to the major problems exercising men of good-will who are earnestly seeking to end the "cold" wars that are waging and at almost all costs to prevent the unspeakable holocaust of the "hot" war that is threatening.

The issue that resulted in the dismemberment of what was known as "India" under the Raj, arose through the belief by the converts to Jinnah's Pakistan ideology of "Communalism," in Separatism. Pakistan purports to believe that the differences in Religion justify the separation. Bharat believes in a secular or non denominational state that shall welcome and protect, impartially followers of any and every religious faith.

Now the definition of "Religion" as we have always understood it is "The tie or string that relates or connects Man with the Source of his being i.e. God. This, of course, is a spiritual concept and implies that Man being the seed (or a spark) of divinity has within him all the potentialities of the Source or Parent that gave him birth.

We find, however, the word "Religion" given very different meaning; some, indeed that are quite foreign to its real meaning and to what it signifies. Nazism was frequently referred to as the "religion" of the Nazis. Communism is repeatedly called a "religion," Capitalism and Socialism have been similarly styled. This is surely, debasing "Religion" and degrading it from the position it should occupy, *unless God is no more than any ideology, however materialistic, man chooses to create for himself and set up his idol.*

"Religere," the Verb, means "to bind back, or renew the relationship" between the Father-Creator of Mankind and every individual man. It embraces or should embrace both the science of the soul and the philosophy of right life and wise living. Its fundamental postulate is The Fatherhood of God, and the Brother relationship of Mankind. So construed and understood, religion unites and binds together; is a centrifugal, not a centripetal force; integrates not disintegrates.

The ideologies that today are dividing and separating peoples into opposite camps have nothing to do with Religion, but everything to do with ir-Religion. Power-politics and lust of domination are still the determining considerations; brute-force the final resort.

It is not Religion that is restraining the opposing forces from starting a third World War; not respect for the Comandment of the Master "That ye love One Another" and "That ye do unto others as ye would have them do unto you." It is the purely materialistic, selfish consideration as to whether such a war would be successful, as to whether it would pay; a question of expediency, not principle.

The "cold" war that is presently waged is, in substance, a war between two idolatories, the idol of Marxist Communism and the idol of Rugged Individualism. Both are rooted in a purely materialistic concept of Man and of his place in the Universe. Each as we have seen, is characterised by hate and intolerance of the other. Each seeks to survive by destroying the other and, if necessary, to employ brute force to that end.

The protagonists of Individualism ignore the fact that their doctrine of 'Each for himself and the Devil take the hindermost" inevitably results in the more astute and least scrupulous few obtaining control of the nation's wealth; that this makes the lives of the majority one long anxious struggle for mere bodily survival, upon which alone their thoughts turn and concentrate, and, consequently, that any doctrine, however defective its promises, that seems to promise release from the fear of want and hardship is bound to make easy converts. Hungry bellies are not generally conducive to high thinking.

The protagonists of Marxian Communism fail to realise that the mass-moulding of men's minds to one pattern can never be permanently successful.

Man is not, as the materialists see him, merely a body with no consciousness beyond the brain-consciousness. He is a soul, a spark of divinity, functioning in and through his physical organism. He is a thinker and each man has an individuality, a uniqueness, essentially his own, which, sooner or later, he will express as his own individual thoughts and aspirations.

The mind of man, the thinking principle, defies artificial restraints, and will burst all moulds and patterns imposed upon it from without because it is imbued with the impulse and the power to open out and give expression to its potentialities. Freedom of thought cannot be prevented by legal sanctions or the imprisonment of bodies. Thought is a soul force, is creative, dynamic, and can rise far above the limitations of the physical.

Descending from generals to particulars, what bearing has all this upon our own problem and that of our brother non-Europ ans here in South Africa?

Two of the "Freedoms" have been wiped out: Freedom of Movement and Freedom of Opinion. Freedom of Movement may be restricted by brute force; Freedom of Opinion can never be.

Equality of opportunity for non whites is to be denied and the barriers of separateness immovably erected for all time.

And this, when lovers of freedom and apostles of peace and progress are groping around for a formula that will promote the spirit of brotherliness and co-operation.

Tyrants are blinded by their own self-magnification. There is no room in their cosmos for God. Their ego occupies it all. The fate that befell others of their kind teaches them nothing. Their ultimate defeat is certain because they are pitting their puny will-power against God's law and God's plan. For, whether our reactionary legislators like it or not, permanent repression of the upward—evolving life-forces of the non-whites is impossible.

The Government secured the opportunity to put its Apartheid policy into practice by fostering the white-superiority complex of the electorate, stimulating their envy of the success of Indian traders and property owners, and promising a perpetual reserve of cheap Bantu labour.

The widespread alarm that has been aroused in European circles by the "Anti-Communism" legis lation, as it is euphemistically styled should furnish yet another object lesson regarding the danger of doing unto others as you, yourself, would not wish to be done by.

We non-Europeans are the final victims of this Apartheid policy.

We wonder whether we shall be the last.

Success Of National Protest Day

WE are happy to note that Monday, June 26, which was declared by the leaders of the Indian, African and the Coloured people, as a National Day of Protest against the harsh laws enacted by the Government, did not fall flat as had been predicted by the European Press and desired by our opponents, but, thanks to God, it was observed throughout the Union quite successfully without any untoward incident to speak of. It was in some respects unprecedented, in that the Indian quarters including every tea room, fruit shop and even the picture houses in Durban were closed on that day.

It is estimated that throughout the Union over sixty per cent of the Africans responded to the call to observe the day of protest.

We venture to suggest that had official circles from the Minister of Justice, Mr. Swart and the Minister of Native Affairs, Dr. Jansen downwards, not resorted to terrorising methods and of hurling threats of victimisation and of legal action being taken against those who "listened to irresponsible people" and refrained from going to wo k—when actually the call for the observance of the day of protest had been given by responsible leaders of the Indian and the African people—the response would have been far greater.

At a time when it is a life and death question to millions of people who have no say in the Government nor any say in the passing of legislation directly affecting them, and calculated to bring about their degradation and political, social, moral and economic ruination, that they should not be given an opportunity of demonstrating their protest peacefully and in a dignified manner and that every possible effort should be made by those in power to thwart such an attempt is, to say the least, an utter violation of the principles of democracy and a criminal misuse of power. The question was only of a day off for a people who were deeply grieved and sought solace from God It was a perfectly legitimate thing and in the ordinary circumstances such a day would have been granted without the slightest hesitation. But just because it happened to be directed against the Government it could not be tolerated. Such arrogance will not be forgiven by the King of kings whose Law we have all—high or low—to obey first and foremost.

We have to be deeply grateful to all those employers of Indian and African labour, who have been generous enough to allow their employees to have the day off. We are not unmindful of the inconvenience they have been put to and the spirit in which they have taken it will, we have no doubt, be deeply appreciated by both the Indian and the African people as their contribution towards a righteous cause.

We are deeply grieved to learn, however, that some of the employers have not been so generous and have thought fit to dismiss those of their employees who had absented themselves. No doubt the leaders who called upon their people to observe the Day of Protest were fully conscious of the serious consequences they were faced with and had acquainted the people with them. We must therefore admit that we have really no legal grounds to plead for those who have been dismissed. But we can certainly request the employers in question as freedom loving people to view the question from a moral and humanitarian standpoint and to think for a moment what they themselves would have done had they been in their place, and we would earnestly request them on those grounds to reconsider their decision.

Of course the only consolation we can give to those of our people who have met with this fate is that this is only the tiniest part of the very great sacrifices we shall all be called upon to make in the great struggle for Truth and Justice. They must therefore not lose courage and have faith in God; and the leaders must find ways and means whereby they can be made self-supporting.

Since the above was in print we noticed in yesterday's 'Natal Mercury,' a report that the Durban City Council may replace certain Indian employees who stayed off work on Protest Day by Natives who have been found "sober, responsible and loyal."

This decision was arrived at after an examination of a report on Monday's events by the General Staff Board, which consists solely of departmental heads. The Board consider it is intolerable that the Council's public services should be dislocated by a group of employees who wish to publicise their disagreement with Parliamentary legislation quite unconnected with their work The finance Committee have recommended that such employees be severely reprimanded and that they forfeit a day's pay. And further unauthorised absents from duty arising from political motives will subject them to instant dismissal.

In their analysis of absenteeism on Protest Day the Board were most impressed with the attitude of the Native employee. They say he is by nature a lawabiding person and, in the present situation, has exhibited sober, responsible and loyal conduct; they recommend that the Council places on record its appreciation.

We are indeed delighted to see the Native receiving such high compliment. We would only hope it is sincere and not just flattery. How loyal and reliable the Indian has been is recorded in history. The fact is that immediately the Indian or the African tries to lift up his head he becomes "disloyal" and "most unreliabe." A strike of Indian labourers throughout Natal had taken place in 1913 to protest against the unjust £3 tax. Then too the Indian was given a bad name but he has managed to survive. Worst strikes than these have been staged by Europeans over issues which may be regarded as insignificant compared with the issue that presently faces the Indian and the African. The authorities have never dared even to think of such victimisation in such cases, because they knew what the consequences of such action would have been. But the poor Indian and the Afaican can be treated with disdain for, after all, what is he capable of doing before the might of the authorities! Is "Might is Right" still to be the rule of the day even in this enlightened twentieth century? We look to the sympathy and support of enlightened White South Africa in the just cause we are fighting by peaceful methods. If they fail to give that we shall have to most regretfully conclude that they too have alligned themselves with the present Government in their policy of persecuting the non-White people.

NOTES

Parliament Prorogued

The Union Parliament was prorogued on Saturday night, June 24. From the point of view of the non-Europeans the session has been the gloomiest in the history of South Africa. A parliament representing two millions Europeans with eight million non-Europeans having no representation at all cannot be called a democratic institution. Such a Parliament has decided the destiny of eight million unfranchised people by passing three apartheid measures—the Population Registration Bill, the Group Areas Bill and the Suppression of Communism Bill. The dictatorial manner in which these measures have been rushed through will be recorded as one of the blackest periods in the history of South Africa. All the three measures are applicable to all without distinction of race or colour and yet past history tells us that their main purpose is to put the despised black man in his place and to rid the country of those who may have the slightest influence over him or encourage him in any way to be free from bondage. Whether these measures will shackle the people concerned as is proposed to do, or, whether indirectly they will be the means to break those shackles, time will tell. Our consolation is in the fact that these measures have not received the blessings of a large majority of even the Europeans of this country. Those who are going to be detrimentally affected by the measures can therefore justifiably expect these Europeans to stand by them in their hour of trial.

Government's Attitude On R.T. Conference Issue

Criticising the refusal by the Government of India to take part in the round table conference on the Indian question in South Africa, the 'Rand Daily Mail' on June 22, writes:—"We cannot wonder that the Indians are both surprised and annoyed; or that they feel that they have been made the victims of a remarkable demonstration of sleight-of-hand. Having been led to believe that they were to get one thing, which they liked, they found themselves confronted with another, which they most emphatically dislike. Therefore they have called off the conference. That decision has distressed Dr. Donges and his colleagues, who consider it disappointing and regrettable;" and regrettable it certainly is. But how can it be regarded as disappointing we fail to see. What else could they expect when they introduced such a measure between one discussion and another? Almost anyone would have acted in the same way; for people will not go into a conference room when they are slapped in the face before they enter it. It amuses us now to recall that, when the preliminary conference took place, Dr. Donges

skaed us to say nothing that would imperil the success of the negotiations, and we agreed. After that, he wrecks them himself.

'The Natal Witness'

On the same subject the 'Natal Witness' writes: "The recently issued official statement makes it quite clear that the South African Government played a deceitful trick on the other two Governments when it stated, with the projected Group Areas Bill in mind, that it intended to remove all discrimination against Indians as to property rights. In a formal sense it is perhaps true that the Group Areas Bill. in that it applies to all races, removes one kind of discrimination, but it was apparent that such a statement would be taken by its recipients in a sense quite other than that which was actually meant by it."

Bill Passed By Senate

The third reading of the Suppression of Communism Bill was adopted in the Senate on Friday, June 23, the President, Senator C. A. van Niekerk, giving his casting vote after an equal division of 18-18 for the motion for the third reading to be carried. The Minister of Justice, Mr. Swart, replying to the debate, said "I want to give this assurance that there will be just as much freedom as there has been in the past for people who live in a reasonable manner. This Bill is directed against Communism," The Government would not act in a way in which they would have to be afraid of the decision of the people.

Proposal For A Preamble Rejected

By 19 votes to 16 the Senate rejected a proposal made by Senator H. Tucker to insert the following preamble to the Bill:—

"Whereas the South Africa Act, 1909, guarantees the fundamental rights and freedoms of all citizens under the rule of law; and whereas it is desired to protect and reinforce South Africa's de mocratic system which alone can assure the future of the country; and whereas the doctrine of Communism is subversive of all freedom and its triumph would destroy the freedom and rights of the people; and whereas the Communistic creed is being propagated and promoted in the Union to the detriment of the public well-being it is therefore expedient to enact measures which while protecting freedom and our democratic rights and institutions will at the same time ensure the eradication of Communism in South Africa without infringing the supremacy of Parliament and the free access of citizens to the courts."

The Minister of Justice (Mr. C. R. Swart) said he was not prepared to accept the amendment because it was purely a smoke-screen. "The whole thing is meaningless." There had been no preamble to any war measure which the Opposition had adopted in government and which had been an infringement of fundamental rights. Opposition Senators: But we were at war. The Minister said if a preamble was necessary, surely it should have been included in those war measures, showing posterity why they had been passed. "We have hundreds of Bills in South Africa which the man in the street may find strange. But you don't have preambles to them." The Minister said the South Africa Act did not in any way guarantee any fundamental right. "The South Africa Act institutes the machinery and provides for a Parliament with sovereign powers to do whatever it likes. And where does the South Africa Act guarantee a rule of law? If so, war measures were in conflict with the South Africa Act." The South Africa Act said Parliament could make any law it wished.

The Entrenched Clauses of the South Africa Act were not a guarantee of the rights of the people. What of the position of Coloured people in the Transvaal —was there not discrimination regarding their franchise?

Senator Brookes On Anti-Communism Bill

Speaking in the Senate on the Suppression of Communism Bill, Senator Dr. E. H. Brookes (Natives Rep.) said he had always opposed Communism, and he wished to make the standpoint of the Natives' Representatives in the Senate clear. "We stand against the closing of all doors of hope—including political hope— to all non-Europeans. We stand against a policy that says: 'You will never have the franchise.'" There were thousands of people who stood by these principles, men who were called liberals, who were not going to be silenced by the Minister under this Bill. "While I sincerely believe there are dangers arising from Communism, the dangers of a Communist dictatorship are small compared with the imminent danger of a Nationalist dictatorship." Other countries were being asked to hand over liberties in combating Communism, but their liberties were being handed over to democratic Governments. "We don't believe that the Nationalist Government is democratic in its essentials."

The Smoking Habit

In an article in the latest issue of the South African Medical Journal, a Stellenbosch doctor writes:

"Were it not for the fact that so much good has come from America, one could almost rue the day that America was discovered and with it the dangerous poison and pernicious habit of smoking." In an article entitled "Why Smoke?" the doctor states that an analysis of the popular brands of cigarettes shows that Virginia cigarettes contain 6 per cent. of nicotine, Turkish cigarettes 1½ per cent., and the so-called nicotine-free cigarette 1 per cent.

One cigar, in terms of the amount of this nicotine absorbed into the body, is equal, to five cigarettes and a pipe to slightly more.

"If the nicotine from two cigarettes is injected into the blood stream of a smoker, he would soon die," sates the doctor.

"He who smokes 20 cigarettes a day inhales during a week 400 miligrams of nicotine, a quantity which if injected into the blood stream will a human being as quickly as a shot through the brain."

This is the dreadful story about smoking. The habit has grown to such an extent that ninety per cent. of the leaders can use their brains only if they are allowed to smoke. The inconvenience they cause to others is of no concern to the smoker. The most shocking thing is the extent to which women are becoming slaves to this habit. If for nothing else, for their own health's sake this habit needs to be abandoned. Bnt how many, we wonder, will be prepared to do so.

Death Penalty Asked For All Armed Natives

Natives found carrying fire-arms should be liable to the death sentence, said a resolution passed at the annual congress of the Britis District Farmers Co-operative Union in Brits (Transvaal). It would perhaps not be impertinent tc ask if this arrogant attitude could not be considered one of the contributory causes of the growing dislike among the Africans for the White man, and should they be blamed for it?

The Teachers' Role

Speaking at the South African Teachers' Association held in Kimberley last week the President Mr. J. P. Kent is reported to have said: Salaries and conditions of service, important as they are, must never be the Association's main concern. Improvements in them should be fought for, not as ends in themselves, but as a part of the broad onward sweep of education in South Africa.

The photograph shows the scene at Nation.l Airport, Washington, just before the Prime Minister, Liaquat Ali Khan, accompanied by President Truman, inspected the guard of honour. In the background is the "Independence," President Truman's personal airplane which carried the Prime Minister and members of his party from London to Washington.

—Courtesy U.S. Information Serv.

NATIONAL PROTEST DAY IN NATAL

The following statement was issued by the Natal Co-ordinating Committee in charge of the National Protest Day campaign:

NATAL'S first united mass action on the part of the non-European people has been an unqualified success. Despite the attempts of the daily press to create the impression that only Indians stayed away from work, the facts are that thousands of Africans and Indians observed the National Day of Protest by remaining in their homes and offering their prayers to God, as requested by the organisers of the campaign.

How distorted some of the press reports are can be assessed by the contradictions contained between the headlines which said Africans went to work as usual and the reports appearing under these very headlines which admitted that many thousands of Africans stayed at home, and that many industries employing thousands of African and Indian workers remained closed for the whole day on Monday, June 26.

One of the most outstanding achievements of the campaign is the greater understanding that has been brought about between Africans and Indians in Natal. In Durban alone over half a million leaflets carrying the message of non-European co-operation were distributed. The Committee's emphasis on non-violence bore results in that there were no incidents at all.

Reports received by the headquarters of the campaign from all parts of the Province indicate that there was not a city, a town or village in Natal which did not respond to the call of Dr. J. S. Moroka supported by Dr. G. M. Naicker and Mr. S M Rahim.

The offices of the Campaign Committee were busy the whole day from early hours of the morning receiving telephonic and telegraphic messages from all over Natal.

Information collected by a Special Committee at the offices of the Committee indicates that all non-European shops and businesses were closed for the whole day in Durban, Stanger, Chaka's Kraal, Tongaat, Verulam, Umkomaas, Umzinto, Port Shepstone, Pietermaritzburg, Estcourt, Colenso, Ladysmith, Waschbank, Glencoe and Dundee. Other smaller places on the fringes of the big cities and towns also reported a complete stoppage of work as far as non-European commercial houses were concerned. This resulted in the thousands of distributive workers employed by non-European businesses remaining in their homes.

Indian markets in Durban and Pietermaritzburg were closed the whole day. In Durban alone eleven hundred stallholders at the Squatters Market and the Victoria Street Market and their thousands of employees remained at home. In many other centres markets were closed as the majority of the purchasers—Africans and Indians—did not turn up.

Over 35,000 Indian children in schools in the Province stayed away from schools, This resulted in over one thousand teachers employed in Indian schools remaining at home. Thousands of African children also stayed away, The few African schools that were open had a very small percentage of the normal number of students present, the highest attendance being about twenty-five per cent.

Tens of thousands of African and Indian employees in the textile, tobacco and furniture industries stayed away. All these industries came to a complete standstill with one hundred per cent stoppage of work. At least thirty printing, clothing and laundry establishments in Durban were totally closed for the day and at least another forty establishments in these industries were affected with acute labour shortage, many working with only a skeleton staff.

Hotels, tea rooms and bakeries were almost totally depleted of their labour. Many of the largest hotels in Durban with thousands of European holiday guests had to rely on their own resources to meet the emergency created by thousands of waiters staying away from work.

Municipal services in Durban were hard hit. Over sixty-five per cent. of Indian employees did not report to work and many thousands of African employees did likewise. Somtseu Road Location which houses many African municipal employees had over 3,000 Africans remaining away from work.

From African residential areas reports of thousands of people remaining away from work were received. Merebank, which has a very big concentrated population of Africans staged an almost complete "stay at home." By noon only twenty Africans had taken advantage of the transport available from this centre.

Reports from the non-European transport centres indicated that on Monday the buses carried at most only about one-third of the normal passengers. From Inanda there were only three hundred Africans who came to work instead of the usual three thousand.

A conservative estimate of the Co-ordinating Committee based on reports received by 5 p.m. on Monday reflects that between sixty to seventy per cent. of non-European workers from the total population of over two hundred thousand non-Europeans in Durban had observed the Protest Day as requested by the organisers.

GROUP AREAS BILL

A SUMMARY OF ITS PROVISIONS

'THE Natal Daily News' correspondent has summarised the provisions of the Group Areas Bill which, after much amendment in detail, but none in principle, has been finally approved by Parliament and sent to the Officer Administering the Government for signature.

It is an exceptionally long and complicated measure. It would fill about 20 columns if printed in full in the average newspaper. Every word of it intimately affects the private lives, homes or business of some people. It is impossible to describe it in anything except the broadest outline.

It empowers the Minister of the Interior, Dr. Donges, to enforce residential segregation. From the moment it is promulgated the Government may proceed to proclaim areas for the exclusive ownership or occupation, or both, of either White, Black or Coloured people, or other special groups such as Cape Malays.

A person who owns property in an area proclaimed for another racial group than his own may keep it for his lifetime but not live in it, may leave it to whom he likes but it will have to be sold, or may sell it to a member of the group for whom the area is set aside.

A person who occupies property in an area proclaimed for another racial group will have to leave at a minimum of a year after the area is proclaimed or may stay on if the Minister gives him a permit.

In the parts of the country not yet proclaimed, nobody may sell land to a member of another racial group than his own without a permit.

People who trade in areas set aside for another racial group will not have their licences renewed and companies controlled by people of a group not entitled to live in the area where the company's business is carried on can be interfered with.

Exempt from these rules are bona fide employees, domestic and otherwise, patients in State-aided as well as State-controlled hospitals or other institutions, mining companies or factories with more than £5,000 worth of machinery, and Native labour that has been recruited and is awaiting employment.

Nobody may acquire land on behalf of a member of another race except in the case of acquiring land for Native settlement.

Proclamation of group areas requires the approval of both Houses of Parliament, except for White and Coloured group areas in Natal and the Cape Province within the first five years of the operation of the Act.

Native group areas proclaimed in those provinces must have Parliamentary sanction, so as to conform to the provisions of the Native Trust and Land Act and to protect White landowners.

The board that advises the Minister about group areas must not advise proclamation of a group area without first considering whether suitable alternative accommodation is available for people who will be turned out. But this does not mean that the board is responsible for finding that alternative accommodation.

If the Minister thinks a Native or coloured group area is not being properly administered he may have the necessary work carried out and charge the local authority with the cost.

Among the many difficulties foreseen are that each racial group will have to fall back on its own capital resources for building houses. Coloured and Native groups will be most severely affected.

European building societies may be afraid to lend them money since such societies will not be able to buy in the houses in the event of capital redemption ceasing.

Indians, under threat of eventual repatriation, may be reluctant to invest money in building, roads, or drainage, for their areas. Development of non-White areas will be retarded, if not frozen.

To make sure the Act is being obeyed, inspectors of the board that advises the Minister may enter any premises without notice at any time of the day or night, question people, either alone or in the presence of others, and examine or seize documents.

ALLEGED INDIAN PENETRATION

MR. C. M. BASSA REPLIES TO MR. BOYD

MR. C. M. BASSA, of Durban, has replied to Mr. L. L. Boyd, M.P.C., who dealt with the question of Indian penetration in the 'Natal Mercury' on June 21. That statement, says Mr. Bassa, is startling because of its many omissions. Dealing with the amount of money spent on capital works by the City Council in the added areas, he says:—

"The added areas have a population of 12,969 Indians and 29,473 Europeans and the Indians own 10,399 acres as against 12,847 acres held by Europeans. It would be interesting if Mr. Boyd could provide some figures to show just how much money was spent in the predominantly Indian areas.

"These areas abound with hundreds of modern dwellings and although municipal rates are levied on the owners in respect of these dwellings the owners do not enjoy all the amenities available to Europeans.

"Let us take Clairwood and Montclair. The former has a population of about 30,000 while the latter has less than 10,000. Yet during the years 1932-39 the Council spent £13,953 at Clairwood and £12,852 at Montclair. The disparity is so obvious that it is useless belabouring the point.

"In the added areas alone, the rateable value of Indian-owned property is £5,470,260. This should give some indicattion of the extent to which Indian ratepayers have borne the burden of the development of the areas.

"It is a pity that Mr. Boyd did not complete the quotation from the Broome Commission. Following immediately upon the sentence quoted by him, the Commission said: "The civic purse is not bottomless, and of the many calls made upon it some must be refused or postponed. Refusal or postponement is perhaps less likely if the consequent disappointment can be expressed through the ballot box."

"It is true that the Natal Indian Congress stated that one of the reasons for Indians acquiring properties in European areas was the desire to invest. They did not stop at this, however. They said, and their view was accepted by the Commission, that Indians had only two avenues of investment open to them—trade and acquisition of immovable property. Even the expansion in trade was restricted by the licensing laws

"The stand of the Natal Indian Congress was based on the principle that investment was not penetration and that in determining the racial character of an area the race of the occupants of the properties rather than the owners of the properties had to be the test. This contention was accepted by the Commission. Moreover, the desire to invest in property was the direct answer to the European complaint that the Indians transferred the profits of their labours to India."

The Capetown Agreement demanded that Indians conform to Western standards of life and they found that the areas which they had previously occupied lacked ordinary civic amenities and as the Commission said it would be surprising if the acceptance of Western standards did not impel Indians to leave such localities whenever opportunities offered. Thus we have the ironical situation that in attempting to meet the standards demanded of them by Europeans, Indians have earned their displeasure."

Mr. Bassa asserts that the Lawrence Committee did not fail because of the defiant attitude of certain Indians who regarded it as their right to buy property in European areas. "It failed," he says, "because the Durban City Council failed to keep its side of the bargain. It was recognised that the provision of housing accommodation would be one of the matters for the consideration of the Committee. The view of the Indian representatives that if they were to dissuade penetration by their people into predominantly European areas, they had every right to ask that areas should be set aside for their occupation and was endorsed by the Minister of the Interior, Mr. H. G. Lawrence, when he addressed the Lawrence Committee in Durban on November 7, 1944.

"Mr. Lawrence went further and said that he was surprised that while the Council had turned down the sites suggested by the Indian representatives, it had failed to suggest any alternative sites and that it appeared a *prime facie* case had been made for the Indians.

"Again, in moving the second reading of the Pegging Act, the Minister of the Interior said: 'I have stated that allegations have been made that the Indian community of Durban has not been provided with adequate housing and other civic amenities. A strong *prima facie* case has been made out in regard to that allegation.'

"Mr. Boyd contends that the Group Areas Bill will serve the cause of racial peace and safeguard the rights and property of Europeans in their own areas. Much the same argument was used to justify the Asiatic Land Tenure Act of 1946, and I am sure that if any measure were introduced completely to deprive the Indians of the meagre land rights they have left, Mr. Boyd and his likes woul accept it whole-heartedly.

MORAL RE-ARMAMENT

THE influence of "The Forgetten Factor" on the gold. mining industry was described by the President and Vice-President of the Mine Workers' Union of South Africa before the 1,000 delegates at the World Assembly for Moral Re-Armament which opened here states a cable message from Caux-sur-Montreux, Switzerland.

Mr. R. P. Erasmus, Vice-President of the miners' union, recounted in detail his part in the 1922 strike, when he led the armed forces of the miners. He told the Assembly that "The Forgotten Factor in South Africa had opened up a new era of life for him. "After 'The Forgotton Factor'," he continued, "my mine manager came to me and said, 'Erasmus, never again will I treat any man as of less value than myself.' The situation in the mining industry today is completely different from a year ago."

He ended by quoting the last words of the late President of South African Republic, Paul Kruger, who died at Clarens on Lake Geneva just below Caux: "Take the good out of the past and build the future on it." Turning to Frank Buchman who was presiding over the session, Mr. Erasmus said, "You have planted a tree and its roots are going through the world. We as South Africans will help you by giving that tree water so that its roots may go throughout the nations."

Mr. Paul J. Visser, President of the Mine Workers' Union, expressed his conviction of the continual need for Moral Re-Armament in South Africa.

Fifty-four German industrial, political and trade union leaders have arrived by special plane from the Ruhr to take part in the Assembly. Among them is Mr. Anton Storch, Labour Minister of the German Republic, who is representing the German Chancellor, Dr. Konrad Adenauer, at Caux. Addressing the Assembly, Mr. Storch said he had come to Caux despite current German Cabinet decisions on the Council of Europe and participation in the Schuman Plan discussions, "decisions of the utmost importance not only for Europe but for the whole of humanity." He had come wondering whether Moral Re-Armament had a practical solution for the problems of the day.

"I find here, "said Mr. Storch, "people who, freed from the weight of the past, are able to solve these problems in a new spirit. Through my political and other work I have come to the conviction that it is only through the rebirth of the way practised here will all men be freed and made responsible so that they can set up a social order as God intended it to be."

Mr. Storch was speaking after an impressive address by Madame Irene Laure, former French Member of Parliament and President of the Socialist Women of France. Madame Laure described how her hatred of the Germans had been removed following her visit to Caux.

Shri Jagjivan Ram, Minister of Labour and Social Affairs in the Indian Cabinet, and President of the 1950 I L O. Conference; and Mr. Khandubhai K. Desai, President of the Indian T.U.C., also addressed the Assembly. Mr. Ram declared that there was no other way then Moral Re-Armament out of the confusion and conflict between nations and individuals today, "Even the most materialistic leaders of the world," he said, "will have to go this way. If a statesman does not wish to hasten the annihilation of mankind he must make moral standards the basis of his actions. We must create a new society. We must satisfy much more than the material needs of people. To change the individual. Moral Re-Armament had a special appeal to the people of India who have fought for their independence.'

GROUP AREAS BILL

—Kishor Balsara.

NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR

SHRI KALELKAR'S EXPOSITION

INSTITUTIONS like the United Kenya Club,—an inter-racial organisation—where people from all the three races meet together, eat together and hold frank discussions gave him hope and strengthened his beliefs, said Shri Kakasaheb Kalelkar peaking at the Social Evening of the Club in Nairobi recently.

The subject of his talk was Non-Violence in Peace and War and he gave an outline of the change which took place in his views and outlook after he came in touch with Mahatma Gandhi. He was, many many years ago, an ardent believer in violence and terrorism. That was the only way to win freedom he thought. Other means and methods were despised by him and young men of his generation. Those like him, made themselves familiar with the use of firearms etc, and dreamt of wresting power from Britain with military strength.

When Gandhiji came on the scene, at first, the speaker did not believe in his doctrine. But gradually the strength and beauty of it dawned on him and now he is convinced that if the world is to be saved from the horrors of man's advance in Science, the Gandhian way was the only way.

War, Shri Kalelkar said, was a symptom and not the disease. Gandhiji therefore never concerned himself with war itself. He concentrated on the disease and fully realised that remedies for the removal of the symptom were often worse than the disease. The disease is the exploitation of man by man, greed, the craving for luxuries. Gandhiji said remove these inequalities and wars would automatically cease.

There was really nothing in this teaching which was out of tune with India's tradition and heritage. Even in mythology the doctrine of self-control and restraint is stressed again and again said Shri Kalelkar. King Jayati after sampling the pleasure of the flesh to the full came to the conclusion, for instance, that even if all the food and all the pleasures of the world were pooled together, they won't be enough to satisfy the appetite of one man. This was mythology, but there was the histoical example of Emperor Ashoka who renounced violence and proclaimed all men as brothers. Gandhiji therefore was in the great tradition of Indian thought. Only he perfected it further and applied it not only to the affairs of man but of nations. Therein lay his greatness.

It is sometimes asked, the speaker said, that if non-violence is necessary in war, it is unnecessary in peace and vice versa. But it will be realised that this was only a superficial thought. Non-violence means non-exploitation, economic justice, the meeting of the necessities and needs of everyone.

Non-violence accepts brotherhood of man beyond national boundaries and is in fact a paraphrase of the word Love.

Non-violence did not believe in balance of anything. Balance of power or balance of interests. The balance belongs to the vulgar market place and should not enter into the affairs of a family.

Gandhiji looked upon humanity as one family and as in family differences, matters are settled by adjustments and compromise and not by affiirmation of individual interests, he applied the doctrine of love to world affairs.

In non-violence there is no place for pride. Humility is the hallmark of a non-violent person. He considers himself as a brother of all, may be an elder brother. As an Indian saying is, an elder brother, as long as he is accepted as such, catches a recalcitrant brother by the ear, but if the young fellow does not recognise the elder brother as such, he catches him by the feet! Thus humility of spirit said Shri Kalelkar was conspicous in Gandhiji's life.

These principles he applied on a vast scale and applied them successfully. The world has seen their triumph in India and he was sure that the world has no choice left before it. It must either accept the Gandhian way of life or perish by the horrors of Science. Of course the acceptance of this doctrine required infinite patience and tolerance.

At the end of the talk a question was asked how a cow can apply non-violence in the face of an attacking lion. Shri Kalelkar said that that was the type of question which friends were always fond of putting in India. They delighted in casuistry of that kind. But he was not prepared to take his moral laws either from a cow or a lion. Let them lead their own lives. Human beings need not go down to them for guidance!

DAR-ES-SALAAM HEARS INDIA'S MESSAGE

A MOST delightful function was held at the Ocean Breeze Hotel on the shores of the Indian Ocean in Dar-es-Salaam recently when the Commissioner for the Government of India and Dr. Mrs. Pant held a reception where Messrs Kalelkar and Bajaj were the guests of honour. Over three hundred guest including H.E. the Governor of Tanganyika, Lady Twinning, the Mayor of Dar-es-Salaam, Members of Diplomatic Missions, Legislative and Municipal Councils and leading representatives of Commercial Houses & of all races attended. Shri Kalelkar gave a brief address to the assembled gathering stressing the need of education in these territories.

He said that the educational problems of India where also illiteracy was prevalent on a vast scale and where too the problem of education with the minimum cost was an important consideration, were not dis-similar to the problems facing East Africa. He explained how Gandhiji by his instinctive insight into things things devised a way of education which made it at once easier and cheaper for everyone to benefit by it. So far the trend of education in India was to give education through life. This is also called the basic education scheme and although at first it was violently criticised by people brought up in the conventional way of education, it has now come to be accepted not only by the followers of Gandhiji but even by Eastern and Western educational experts.

For instance, a Commission set up by the universities of India in which experts from England and America participated have recognised the great potentialities of the Gandhian way of education. The basic scheme of education is now the accepted educational system in India and people from all over the world are coming to India and to Wardha—which was Gandhiji's headquarters—in particular to study and adopt the system to their own countries. This system of education took the village as its starting point and not the city as of old and he suggested that educationists in East Africa where the problem of introducing education amongst primitive people on the threshold of civilisation is acute, may find the solution in the Gandhian scheme.

After the talk, films depicting minorities in India and how they have from time immemorial been welcomed and protected and in their turn have contributed to the stream of Indian culture and handicrafts in India were shown.

The function was a unique one as it broke away from the usual "Sundowner" tradition and combined pleasure with instruction.

At a crowded public meeting at the Patel Brotherhood Grounds in Dar-es-Salaam recently, the public of the town had the good fortune to listen to two illuminating addresses from Shri Kalelkar and Shri Bajaj on "What India Stands For." Shri Kalelkar gave a masterly survey of the spiritual aims, which motivated the great freedom struggle in India. He explained why Gandhiji never separated the means from the ends and how the truth of the adage "as ye shall sow, so shall ye reap" is exemplified in the present relations between Britain and India. Nowhere in the world was such a fund of goodwill ever found in a country which has just won its freedom for her erstwhile masters. Britain today has no greater friend than India. Did it not contain, he asked, a great lesson to the world so sorely in need of goodwill and friendship, a world which is riven with suspicion and hatred and which seems to be inevitably driven towards total annihilation.

Shri Bajaj spoke at length on the great strides made by India after freedom towards abolition of inequalities, self-sufficiency and international accord. In a graphic speech he brought home to the audience the tremendous problems faced by the Nehru Government after freedom, the problem of food, the problem of landlordism, the problem of labour and not the least of all the problem of refugees. In the short space of two and a half years Government has succeeded in overcoming these handicaps.

A 17-year-old Negro, who has just graduated from Boston's English high school, was voted by 507 classmates as the student "held in the highest esteem among the faculty and fellow students," states Sapa-Reuter. The youth, Theophilus McKinney, is the son of a North Carolina Presbyterian minister. After winning scholarships totalling 1000 dollars, he said "for the first time I found out what it was like to have no segregation."

"THE FORGOTTEN FACTOR"

(From Our Own Correspondent)

ON Sunday June 25, a most inspiring play "The Forgotten Factor" was shown to non-Europeans at the Gandhi Hall. Moral Re-Armament is the aim of the play and its producers. This play was written by a University Lecturer Mr. Alan Thornhill in 1940 and President Truman described it as the most important play produced during the war. The people in the play are making a grand venture of faith. They feel this play is important to the whole world and so they have thrown in everything they have - careers time and money. The cast give their services without any remuneration and they come from America, Britain, Ireland, Norway, Switzerland, Kenya, and different parts of the Union. There are thirty in the cast with eight main actors. One hears the note of sincerity ringing throughout the play and that touches the heart. The spirit of these people whom we have seen in this play, shows us the spirit of many such people all over the world, who are on the move to advance Moral Re-Armament, which is the only way to save this war-torn world from distruction. "The Forgotten Factor" is shown so true to everyday life that it bits the mark straight away and sets one thinking. It shows how changes in individuals can bring about changes in bigger things. It teaches you a simple lesson. "If you listen God will speak to you" It show us how if we start changing our own attitude and recognising our own faults we can change the whole world. How by recognising our own faults we can be tolerant towards others and how big problems can be solved by deep understanding. The play shows us the missing factor in our lives, in the planning and the statemanship of the world to-day. The missing factor is our lack of an ideology for democracy, As Dr. Buchman says in "Remaking the world":- "We have lived too long in an atmosphere of imagining that security, prosperity comfort and culture are natural to man. We forget the eternal struggle between Evil and Good. Victory in which brings the blessing of security and prosperity. But defeat in this struggle and even ignorance of it brings poverty hunger slavery and death. Division is the mark of our age Division in the heart. Division in the home. Division in industries. Division in the nation. Division between nations Union is our instant need. We have lost the art of uniting because we have forgotten the secret of change and rebirth. Moral Re-Armament has the tremendous uniting power that comes from change. The problem is not just an iron curtain which separates nation from nation, but selfishness which separates man from man and all men from the Government of God. And when men listen to God and obey, the steel and iron melt away."

This is what is brought home to us in "The Forgotten Factor." These good people are bringing God into the lives of those who have forgotten. They are calling to all the people of the world to break down barriers and to live in the brotherhood of man. They are trying to bring home to us the fact that "if men will not be governed by God, then they will be ruled by Tyrants. We have a lot to learn and this work is something that should be kept alive, for it is a lighthouse in this dark and stormy world of ours and it will guide us to the right way.

Our tribute to the people who gave us this play is that their play has given us new hope and strength in our dark days. We feel as if the darkness that surrounded our heart has been lifted.

Weary not your heart in worry
For in the end you will be sorry
It makes your life depressed
Because you give your heart no rest
Let your mind be impressed
By the little things of life
For in life we have to strife
Through many obstacles.
Do not heed an unkind word
Do not seek to be unkind
Let kind thoughts and kind deeds
e your guiding star
And when you think you need
rest from your work and worry
You will find you had no worry
And your heart was never weary
For the little things of life
Has never made you sorry

Miss Sharifa K. Bazan
(Cape Town)

NEWS IN BRIEF

The view that there were very few women delegates in International Organisations and that the East had taken the lead in sending women to conferences, was expressed by the Hon. Rajkumari Amrit Kaur, Health Minister and President of the World Health Organisation Assembly, address ing the Women's Council, in London, recently. She said: "With so much distrust existing between countries, perhaps women could do more than men to bring the divided nations together." Rajkumari added that men introduced politics into everything and that women with their more sensible nature and greater appreciation of human values might be able to penetrate the present atmosphere of international suspicion. Answering a question, she said that due to the conditions and the ignorance of the masses, in India, the Government had been prevented from giving priority to the matter of birth control. She was of the view, however that birth control methods practised in Western countries were not possible among the vast population of India. The Chairman of the Women's Council, Lady Layton, said that British had a lot to learn from India in the matter of assigning women to prominent places.

* *

The greatest event of modern times has been not the discovery of atom or hydrogen bomb, but Mahatma Gandhi's spiritual methods for solving world's problems, said Jeannette Rankin former U.S. Congress-woman in Singapore on June 7 She said that the Indian people did not hate their former rulers because they had achieved their freedom by spiritual nonviolent methods. Jeannette Rankind recently concluded a six months tour of India, studying Gandhian theory and practice non-violence.

* *

The Jamsheb of Nawanagar has been elected President of the new Administrative Tribunal of U.N. Sevenman Body set up by the General Assembly.

* *

Indian labourers who under British regime were termed "coolies' will henceforth be termed 'mazdoors' in all official correspondence. Terms like Khalasis, lascars etc., which are wellknown in certain trades will, however, continue to be used. Government have requested private industrial undertakings to adopt this.

* *

A 150 year old Muslim villager in Kashmir has cut his teeth again. He is Ali Sheikh who can give an eye witness account of the reign of Maharaja Ranjit Singh, wellknown Sikh ruler and other rulers of Kashmir since 1884. Still active Ali Sheikh accompanies his children and grandchildren to fields.

Books For Sale

Tagore's Literature

Essays, Novels, Poems and Plays

SACRIFICE	(Novel)	5	6
GORA	(Novel)	9	0
MASHI	(Novel)	5	0
LOVER'S GIFT	(Poems)	3	6
CHITRA	(Play)	3	6
STORIES FROM TAGORE	(Short Stories)	3	6
STRAY BIRDS	(Short Poems)	3	6
RED OLENDERS	(Play)	4	0
HUNGRY STINES AND OTHER STORIES		5	6
THE HOME AND THE WORLD	(Essays)	6	0
GLIMPSES OF BENGAL	(Esseys)	3	9
REMINISCENCES		5	6
POEMS OF KABIR		3	9
POST OFFICE	(Play)	2	6
THE KING OF THE DARK CHAMBER	(Play)	5	0

Obtainable from:

'Indian Opinion'
P. Bag, Phoenix,
Natal.

DO YOU READ INDIA'S MOST HUMOUROUS WEEKLY

SHANKER'S WEEKLY

regularly ?

Edited by Shankar Pillai, acknowledged as India's top cartoonist. In its third year of publication.

PLACE YOUR SUBSCRIPTION ORDER NOW.

6 months: 25sh; 1 year: 45sh.
Single Copy: 1sh.

Other interesting magazines:

INDIA DIGEST: India's best reading in Review, Bi-M: 1 year: 10sh.
CARAVAN: India's best Shot Story Magazine, M: 1 year: 15sh.
MARG: India's only magazine of Art, Q: 1 year: 30sh.

One copy of each of the above 4 magazines: 12sh. only.

Send your order along with proper remittance to:

EXCELSIOR SUBSCRIPTION SERVICE
9 Cantonment,
AHMEDABAD-3, INDIA.
SUBSCRIPTION AGENTS TO ALL INDIAN MAGAZINES.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns. Apply:

306 Commissioner St.,
Jeppe, Johannesburg.

REWARD of £1 will be paid to the first person supplying the correct address of Essop Dawood Patel, Commercial Traveller. Last known address: 20 Kholvad House, 27 Market Street, Johannesburg. Apply: Isaac Katz, 84 Magor House, 74 Fox St., J.H.Burg.

REWARD of £1 will be paid to the first person supplying the correct address of Essak Cassim, General Dealer. Last known address: 36 Commercial Road, Johannesburg. Apply: Isaac Katz, 84 Magor House, 74 Fox St., J.H.Burg.

REWARD of £1 will be paid to the first person supplying the correct address of Jessop Nathan, Commercial Traveller. Last known address:—55a Siemert Road Doornfontein, Johannesburg. Apply: Isaac Katz, 84 Magor House, 74 Fox St., J.H.Burg.

Sets Of Indian Art Pictures

By Celebrated Indian Artists

Price 8 - including postage.

To be had from:

'INDIAN OPINION,'
P. Bag, Phoenix, Natal

NEW BOOKS

Just Arrived From India

Non-Violence In Peace And War (Part II) —by M. K. Gandhi 12/6

Pilgrimage To Peace —by Pyarelal 12/6

Stray Glimpses Of Bapu —by Kaka Kalelkar 5/-

To be had from:—

The Manager,
INDIAN OPINION,
Phoenix, Natal.

Cuticura SOAP

Baby simply loves the caressing softness of its silky and fragrant lather. It is so soothing and cooling to hot, smarting skin. After the bath a dusting with exquisitely perfumed Cuticura Talcum Powder will ensure baby's comfort.

FOR SENSITIVE SKINS
547

"GOLD MEDAL" QUALITY

High Class
Display Counters &
Showcases,
Refrigerator
Counters,
Wall Units,
Fish Fryers,
Display Fittings,
etc.

New Illustrated Catalogues on Application.

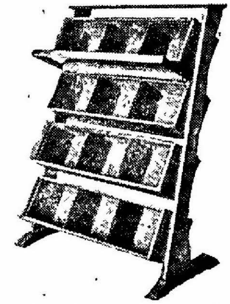

ASSOCIATED SHOPFITTERS LTD.

Incorporating Excelsior Shopfitters, Ltd., S.A. Shopfitters, Ltd.
Manufacturers of High Class Display Cases
Awarded Gold Medal, Rand Easter Show
104 MARSHALL ST. (facing Escom House) Johannesburg.
Phone 33 4211/2 P.O. Box 6501.

Books For Sale

Shri Aurobindo's Religious Books

LIGHTS ON YOGA	3	9
KALIDAS	3	3
ISHA UPANISHED	5	6
THE RENAISSANCE IN INDIA	3	9
HERACLITUS	3	3
IDEAL AND PROGRESS	3	0
THE NATIONAL VALUE OF ART	3	0
THE MOTHER	3	0
BANKIM—TILAK—DAYANANDA	3	6
AUROBINDO MANDIR ANNUAL 1943-44-45	10	6
COLLECTED POEMS AND PLAYS (Part 1 & 2	27	6
THE RIDDLE OF THE WORLD	3	9
THE TEACHING AND THE ASHRAM OF AUROBINDO		3
ON WAR		3

Obtainable from:

'Indian Opinion'
P. Bag, Phoenix,
Natal.

Durban - Bombay in 96 hours

EAST AFRICAN AIRWAYS "SKYLIONS" fly direct north to Nairobi to connect with Air India International's "Constellations."
Enquire for fares and timetables from our General Sales Agents, South African Airways, or any I.A.T.A. Agent.

Fly the smooth coastal route north

EAST AFRICAN AIRWAYS

ઇન્ડિઅન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

પુસ્તક ૪૮ મું—અંક ૨૬ | શુક્રવાર તા. ૩૦ જુન, ૧૯૫૦. | છુટક નકલ પેની.૪

"ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર તા. ૩૦ જુન, ૧૯૫૦

દુરની આશા

યુનાઇટેડ નેશન્સના સેક્રેટરી-જનરલ મી. ટ્રીગવી લીએ થોડા દિવસ ઉપર દુનીયાના લોકોને એક ખુલ્લો કાગળ લખી યુનાઇટેડ નેશન્સ દ્વારા દુનીયામાં શાંતી સ્થાપવાના કામમાં પોતાની અથાગ /મહેનત ચાલુ રાખવાની ખાત્રી આપી હતી. મી. લી. લંડન, મોસ્કો અને પેરીસના મીશનપર ગયા હતા તેના સંબંધમાં તેમનાપર હજારો લોકો તરફથી લખાયેલા કાગળોના જવાબમાં આ કાગળ લખતાં તેમણે જણાવ્યું કે, "અમે માનીએ છીએ કે દુનીયામાં આજે સૌથી વધારે અગત્યનું કામ આજ છે. હું અને મારો સ્ટાફ લોકોમાં શાંતી અને સમજુતી સ્થાપવા અને પ્રજાઓ અને સરકારો વચ્ચે સમજુતી કરાવવા અમારૂં બનતું કરવાનું ચાલુ રાખીશું." વધુમાં મી લીએ જણાવ્યું કે, એવી કંઇ પણ તકરારો નથી કે જે યુદ્ધ વિના ઉકેલી નહિ શકાય. તેને બદલે તકરારોની શાંતીથી ચર્ચા થવી જોઇએ અને, તમારામાંના ઘણાએ લખેલું છે તેમ, અરસપરસ આપલેની ભાવનાથી મસલતો થવી જોઈએ. તેનો અર્થ એવો નથી થતો કે કોઇ પણ પક્ષે બીજાને નમી જવું. તેનો અર્થ એટલોજ થાય છે કે નિખાલસતાથી તકરારોની ચર્ચા કરવી. સઘળી તકરારોનો ઉકેલ તુરત લાવી શકાતો નથી. પરંતુ તેનો આરંભ થવો જોઇએ."

મી. ટ્રીગવી લીના આ શબ્દો પરની શાહી હજુ તો સુકાઇ નહિ તેટલામાં દુનીયાના એક ભાગમાં—કોરીયામાં—બળવો ફાટી નીકળ્યો છે અને પશુબળ કરતાં વિઘાતક બળોથી તકરારોનો ઉકેલ લાવવાને દુનીયાને ઉથલી પડવાની હાકલ થઈ રહી છે.

"ઠંડુ" યુદ્ધ જેને કહેવામાં આવે છે, એ તો યુરોપમાં ચાલતુંજ આવેલું છે અને હવે આફ્રીકામાં પણ ચાલી રહ્યું છે. હીંદ અને સાઉથ આફ્રીકા વચ્ચેની તકરાર અને યુરોપીયનો અને બીન-યુરોપીયનો વચ્ચેની તકરાર, જેને હાલની નેશનલીસ્ટ સરકારે વધારે ઉગ્ર બનાવેલી છે અને આફ્રીકા ખંડમાં પ્રસરવા લાગી છે, એ પણ "ઠંડુ" યુદ્ધજ છે, જેમાં જોખમભરેલાં તત્વો રહેલાં છે.

મોટામાં મોટો ભય આજે કોમ્યુનીઝમનો છે. આખી દુનીયા તેનાથી ધ્રુજી રહી છે. પરંતુ એટલાથી બસ નથી થતું. યુદ્ધ તરસ્યા લોકો—રાજદ્વારીઓ, જેવા કે, દાખલા તરીકે, સાઉથ આફ્રીકામાં આપણી પાસે છે, તેઓ, જીવનની સઘળી સારી વસ્તુઓને માટે—સત્ય, ન્યાય અને શાંતીને માટે—કામ કરવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે એ સઘળાને પણ કોમ્યુનીઝમની હારમાં મુકી દેવા લાગ્યા છે, અને, બનવા જોગ છે કે, કોમ્યુનીઝમ, જેનાથી તેઓ સૌથી વિશેષ ડરે છે, તે દાબવાનો કરે પ્રયત્ન તે પહેલાં તેઓ ઉપર જણાવેલાં સઘળાં સારાં બળોને હસ્તિમાંથી નાબુદ કરી નાખશે. હાલની પરિસ્થિતિ જોતાં ભવિષ્ય ઘણુંજ કાળું જોવામાં આવે છે સઘળાં સારાં બળોનો નાશ થશે—ઈશ્વર આપણી પાસેથી તે છીનવી લઈ રહ્યો છે એટલુંજ નહિ પરંતુ આપણા ગાંડપણમાં આપણે પોતે પણ તેનો નાશ કરી રહ્યા છીએ—તો પછી ખરાબ બળોજ પાછળ રહી જશે અને એ બળો વચ્ચેની અથડામણમાં દુનીયાનો અંત આવશે. "વિનાશ કાળે વીપરીત બુદ્ધિ" એ કહેવતનું સત્ય નિહાળી શકાતું હોય તો આજે આ દેશમાં તે ખરેખર સ્પષ્ટપણે નીહાળી શકાય છે.

આપણા આજના રાજદ્વારીઓની સમજશક્તિ એટલી બહેર મારી ગઇ છે કે ખરી વસ્તુ કરવાની છે એ તેઓ કરશે જ નહિ અને ખોટી વસ્તુજ કરવાની હઠ પકડશે. જ્યાં અતિ જુલમ વર્તે છે ત્યાંજ કોમ્યુનીઝમને ફાલવાને ફળદ્રુપ જમીન મળે છે, એ વસ્તુ તેઓના મગજમાં ઠસાવવાને જ્ઞાની લોકોએ વખતોવખત પ્રયાસ કરેલો છે. જો એ વસ્તુને આપણે ખરી માનીએ તો પરિસ્થિતિ સુધારવાનો ખરો માર્ગ કોમ્યુનીઝમ સામે પગલાં લેવાનો નથી પરંતુ જે કારણે તે હસ્તિમાં આવેલું છે એ કારણ દુર કરવાનો છે. આખી દુનીયામાં રોટીની મારામારી હોય છે. જેઓની પાસે પુષ્કળ છે તેઓ જરા ઓછા લોભી બને અને જેઓની પાસે તેઓથી ઓછું છે અથવા કશું જ નથી તેઓને પોતાનામાંથી ઉદારતાથી ભાગ આપે તો દુનીયામાં શાંતી સ્થપાય. આજે સોવીયેટ રશીયાને શીખામણ અપાઈ રહી છે કે તેણે "જીવવું અને જીવવા દેવું"ની નીતી મુજબ વર્તવું જોઇએ. વસ્તુતઃ સૌએ અને સાઉથ આફ્રીકાએ તો ખસુસ કરીને એ નીતી મુજબ વર્તવાની જરૂર છે.

આજે સાઉથ આફ્રીકાએ જાતીઓ વચ્ચેના સંબંધનો ઉકેલ કોઇની લાગણીઓ દુભવ્યા વીના કઇ રીતે લાવી શકાય એ વિષય પર બુદ્ધિ પ્રયોગની હરીફાઇ કરવાની જરૂર છે. આપણી પાર્લામેન્ટના સભ્યો તો તેનો ઉકેલ લાવવામાં દેખીતી રીતે સદંતર નિષ્ફળ નીવડયા છે. તેનો ઉકેલ જો વધારે ડહાપણ ભરેલી રીતે લાવી નહિ શકાય તો એ વસ્તુ નિઃશંકપણે પુરવાર થએલી ગણાશે કે સાઉથ આફ્રીકામાં ભેજાનાં કરતાં ભુસું વધારે છે. આજ વસ્તુ સઘળાં સ્થળોને વીષે લાગુ પડે છે. અને મી. ટ્રીગવી લીએ યુનાઇટેડ નેશન્સને વિષે જે આશા આપેલી છે તે હાલના સંજોગોમાં તો દુરની આશા ભાસે છે.

સફળ નીવડેલો વિરોધ દિન

અમને નોંધ લેતાં આનંદ થાય છે કે સોમવાર જુન તા. ૨૬મીનો દીવસ, જે હીંદી, આફ્રીકન અને કલર્ડ લોકોના નેતાઓ તરફથી સરકારે પસાર કરેલા જુલમી કાવદાઓ સામે "રાષ્ટ્રીય વીરોધ દીન" તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, તે ઇશ્વર કૃપાએ આખા યુનીયનમાં ઘણી સફળતાથી અને એક પણ નોંધવા જેવો ખરાબ બનાવ બન્યા વીના પાળવામાં આવ્યો હતો. એક રીતે જોતાં તે અપુર્વ હતો કેમકે ડરબનમાં હીંદી લત્તાઓમાં એ દિવસે એક પણ ટીરૂમ, ફ્રૂટ શોપ કે સીનેમા ગ્રહો પણ ખુલ્લા રહ્યાં નહોતાં. એવું અડસટવામાં આવે છે કે આખાં યુનીયનમાં સઠ ટકા જેટલા આફ્રીકનો વીરોધ દીન પાળવામાં સામેલ થયા હતા.

અમે સુચવવાની હીંમત કરીએ છીએ કે ન્યાય મંત્રી અને નેટીવ એફેર્સ ખાતાંના મંત્રી સહીત અન્ય સરકારી અમલદારો તરફથી બ્હીવડાવનારી રીતો અખત્યાર કરવામાં આવેલી નહિ હોત અને "બીન-જવાબદાર લોકોનું સાંભળીને" જેઓ કામે નહિ જાય તેઓને સજાઓની અને કાયદેસર પગલાં લેવાની ધમકીઓ આપવામાં આવેલી નહિ હોત—જ્યારે હકીકતમાં હીંદી અને આફ્રીકન કોમોના જવાબદાર નેતાઓ તરફથી વીરોધ દીન પાળવાની હાકલ થઇ હતી—તો તેનો પ્રત્યુત્તર વધારે મોટા પ્રમાણમાં અપાયો હોત.

લાખો લોકો, જેઓને રાજતંત્રમાં કશો અવાજ નથી તેમ તેઓને લાગુ

પડનારા અને તેઓનું માન ભંગ કરનારા અને રાજકીય, સામાજીક, નૈતીક અને આર્થીક પાયમાલી કરનારા પસાર થતા કાયદાઓ ઘડવામાં કશો અવાજ નથી, તેઓની સમક્ષ જ્યારે જીવન મરણનો સવાલ આવી પડેલો હોય તેવે વખતે પણ શાંતપણે અને પુર્ણ સભ્યતાથી પોતાની વીરોધની લાગણી વ્યક્ત કરવાની તેઓને તક આપવામાં નહિ આવે અને સત્તાધારીઓ તરફથી એવાં કંઈ પણ પ્રયત્નને તોડી પાડવાના પગલાં લેવામાં આવે તેને લોકશાસનના સીદ્ધાંતોનો સદંતર ભંગ અને સત્તાનો દુરૂપયોગ કરવામાં આવેલો નહિ કહેવાય તો બીજું શું કહેવાય.

સવાલ તો માત્ર ઉંડાણુથી દુભાએલી લાગણીઓ વાળા લોકોને ઇશ્વરની સહાય માંગવાને એક દીવસની છુટી આપવાનો જ હતો. એ તદન વાજબી વસ્તુ હતી અને સાધારણ સંજોગોમાં તેવી છુટી વીના સંકોચે આપવામાં આવી હોત. પરંતુ આ તો સરકાર સામેનો વીરોધ હતો અને એ કેમ સહન કરી શકાય? આવું અભિમાન આપણી સૌની ઉપર બેઠેલો રાજાઓનો રાજા, જેના કાયદાને વફાદાર રહેવાની સૌથી પ્રથમ ફરજ સબંધ નથી છે, તેના તરફથી માફ નહિ જ થાય.

હીંદી અને આફ્રીકન નોકરોના જે માલીકોએ પોતાના નોકરોને એ દીવસે છુટી આપવાની ઉદારતા દાખવી હતી તેઓના આપૃણે ઉંડા આભારી થવાનું છે. તેઓને એથી જે અગવડો ભોગવવી પડી છે એથી અમે અણજાણ નથી અને જે સદ્‌ભાવનાથી તેઓએ એ સહન કરી લીધી હતી તેને માટે, અમારી ખાત્રી છે કે, હીંદીઓ તેમજ આફ્રીકનો તરફથી સત્ય અને ન્યાયની લડતમાં તેઓએ આપેલા ફાળા તરીકે તેઓની કદર થશેજ.

તે સાથે અમને જાણીને ખેદ થાય છે કે કેટલાક માલીકોએ એવી ઉદારતા નહિ દાખવતાં પોતાના જે નોકરો ગેરહાજ રહ્યા હતા તેઓને નોકરીપરથી કાઢી મુકવાનું અનુદાર પગલું લીધેલું છે. જે નેતાઓએ પોતાના લોકોને વીરોધ દિન પાળવાની હાકલ કરી હતી તેઓએ તેના ગંભીર પરિણામોનો બેશક ખ્યાલ કર્યો જ હતો અને તેમાં સાગેલ થનારા લોકોને તેની સમજ પણ પાડી હતી. એટલે તેવા લોકોને માટે બચાવ કરવાનો કાયદેસર અમને કશો આધાર નથી. પરંતુ લાગતા વળગતા માલીકોને સ્વાતંત્ર્યપ્રિય લોકો તરીકે આ બાબતને નૈતિક અને માનવતાની દ્રષ્ટિએ જોવાની અને તેઓ પોતે આ લોકોની જગ્યાએ મુકાયા હોય તો તેઓ શુ કરે એ વીચારવા અમે જરૂર સમજાવીએ અને એ આધારે તેઓના નીર્ણયનો ફરી વીચાર કરવા વીનંતિ કરીએ.

આપણા લોકોમાંના જેઓનું આવું દુર્ભાગ્ય થયું છે તેઓને અમે એટલુંજ આશ્વાસન આપીએ કે સત્ય અને ન્યાયની લડતમાં આપણે સૌએ જે મહાન ભોગો આપવા પડશે તેનો આ માત્ર એક અંશજ છે અને તેથી તેઓએ હીંમત નહિ હારતાં ઇશ્વરપર પુર્ણ શ્રદ્ધા રાખવી જોઇએ. અને નેતાઓએ તેઓને સ્વાવલંબી બનાવવાને કંઈક માર્ગો શોધી કાઢવા જોઇએ.

ઉપલું છપાયા બાદ ગઇ કાલના 'નાટાલ મરકયુરી'માં અમારા વાંચવામા આવ્યું કે વીરોધ દીનના જે હીંદીઓ કામપર નહોતા ગયા તેઓમાંના કેટલાંકને ડરબન સીટી કાઉન્સીલ કાઢી મુકે અને તેઓની જગ્યાએ "શાંત, જવાબદાર અને વફાદાર" નેટીવોને રાખે એવો સંભવ છે.

આ ઠરાવ મ્યુનીસીપાલીટીના ખાતાંઓના મુખીઓની બનેલી જનરલ સ્ટાફ બોર્ડ સોમવારના બનાવોનો હેવાલ તપાસ્યા બાદ કરેલો છે. બોર્ડ માને છે કે અમુક નોકરો પાર્લામેન્ટે કરેલા કાયદા, જેને તેઓના કામ સાથે કશો તેની સામે વીરોધ જાહેર કરવા ઇચ્છતા હોય તેથી કાઉન્સીલના જાહેર કામોને ચુંથી નાખવામાં આવે એ અસહ્ય છે.' સાધારણ રીતે તો બોર્ડ તેવાઓને તત્ક્ષણેજ નોકરીપરથી કાઢી મુકવાની ભલામણ કરે, પરંતુ જેઓએ લાંબી મુદત સુધી વફાદારીથી નકિરી કરેલી છે તેઓને અમુક પ્રમાણમાં માફી આપવામાં આવવી જોઇએ એમ તે માને છે.

ફાઇનેન્સ કમીટીએ ભલામણ કરી છે કે તેવા નોકરોને સખત ઠપકો આપવામાં આવે અને તેઓનો એક દીવસનો પગાર કાપી લેવામાં આવે. અને વધુમાં જેઓ રાજકીય હેતુઓથી ફરી ગેરહાજર થાય તેઓનો તત્કાળજ કાઢી મુકવામાં આવે.

વીરોધ દીનનાં ગેરહાજર રહેલા નોકરોની તપાસ કરતાં બોર્ડને નેટીવ નોકરોની વલણને વીશે ઘણી સારી છાપ પડી છે. તે કહે છે કે નેટીવ સ્વભાવેજ કાયદાને વફાદાર રહેનારો માણસ છે અને હાલની પરિસ્થિતિમાં તેણે શાંત, જવાબદાર અને વફાદાર વર્તણુક બતાવેલી છે તેની કદરની તે કાઉન્સીલને નોધ લેવાની ભલામણ કરે છે.

નેટીવને આવું ઉંચું માન મળી રહેલું જોઇને અમને ખરેખર આનંદ થય છે. અમે એટલુંજ ઇચ્છીએ છીએ કે તે ખરા દીલથી અપાયું હશે અને ખોટી ખુશામત નહિ હોય. હીંદીએ કેવી વફાદારી બતાવેલી છે અને કેવો ભરોસાદાર નીવડયો છે તેની ઇતિહાસમાં નોંધ લેવાઇ ચુકેલી છે. હકીકત એ છે કે હીંદી કે આફ્રીકન જેવો પોતાનું મસ્તક ઉંચું કરવાનો પ્રયત્ન કરે તેવો જ તે બેવફા અને બીનભરોસાદાર બની જાય છે. ૧૯૧૩ ની સાલમાં પા. ૩ ના જુલમી કરની સામે હીંદી મજુરોની આના કરતાં ઘણીજ જબરદસ્ત હડતાળ પડી હતી. એ વખતે પણ હીંદી બુરો બની ગયો હતો પરંતુ આટલાં વર્ષો સુધી તે નભી શકયો છે. આના કરતાં ભયંકર હડતાળો યુરોપીયનો તરફથી, આજે જે સવાલ હીંદીઓ અને આફ્રીકનો સમક્ષ આવી પડેલો છે તેની સરખામણીમાં તદન નજીવા સવાલને માટે પાડવામાં આવેલી છે. છતાં સત્તાધીશોએ તેઓને આવી સજા કરવાનો વીચાર સરખો પણ કર્યો નથી, કેમકે તેનું પરિણામ શુ આવે એ તેઓ જાણતા હતા. પરંતુ ગરીબ બીચારા હીંદી અને આફ્રીકન પ્રત્યે ઘૃણાથી વર્તી શકાય કેમકે સરકારની મહાન સત્તા આગળ તેનાથી શું થવાનું હતું! શું આ વીસમી સદીની સુસંસ્કારીતાના જમાનામાં પણ "બળીયાના બે ભાગ" ના ન્યાયેજ વર્તવામાં આવશે? અમારી ન્યાય માટેની શાંત લડતમાં અમે સાઉથ આફ્રીકાના સુસંસ્કારી ગોરાઓની દિલસોજી અને સહાનુભુતીની આશા રાખીએ છીએ. એટલું પણ જો તેઓ નહિ આપે તો હાલની સરકારની બીન-ગોરાપરની દમન નીતીમાં તેઓનો પણ સાથ છે એમ અમારે સખેદ માની લેવું પડશે.

નોંધ

સમાપ્ત થએલી પાર્લામેન્ટ

યુનીયન પાર્લામેન્ટનું કામ શનીવાર જુન તા. ૨૪ ની રાતે સમાપ્ત થયું. બીન-યુરોપીયનોની દ્રષ્ટિએ આ વખતની બેઠક સાઉથ આફ્રિકાની તવારીખમાં બુરામાં બુરી થઇ છે. પચીસ લાખ યુરોપીયનોનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવનારી પાર્લામેન્ટ પ્રતિનિધિત્વ વીનાના એશી લાખ બીન-યુરોપીયનોપર રાજ્ય ચલાવે એ લોકશાસન તંત્ર કહેવાયજ નહિ. એવી પાર્લામેન્ટે ઇલાયદાપણાનો સિદ્ધાંત સ્થાપિત કરનારા ત્રણ કાયદા—પોપ્યુલેશન રેજીસ્ટ્રેશન બીલ, ગ્રુપ એરીયાઝ બીલ અને સપ્રેશન ઓફ કોન્યુનીઝમ બીલ પસાર કરી 'મતાધિકાર વીનાના એંશી લાખ લોકોનું ભાવિ નકકી કર્યું છે. જે આપખુદીથી આ કાયદા પસાર કરી દેવાયા છે એ સાઉથ આફ્રિકાની તવારીખમાં એક કાળામાં કાળા સમય તરીકે નોંધાઈ જશે. ત્રણે કાયદા જાતી કે વર્ણના ભેદ સિવાય સઘળાને સમાનપણે લાગુ પડનારા છે છતાં ભૂતકાળના ઇતિહાસ પરથી કહી શકાય છે કે તેનો મુખ્ય હેતુ તિરસ્કારાયેલા કાળા માણસને પોતાને સ્થાને રાખવાનો અને જેઓની તેનાપર જરાયે વગ ચાલતી હોય અથવા બંધનમાંથી મુકત થવા તેને કોઈ પણ પ્રકારનું ઉતેજન આપતા હોય તેઓને આ દેશમાંથી હાંકી કાઢવાનો છે. આ કાયદા - જેઓને લાગુ પડશે તેઓને બંધનમાં રાખનારા થઇ પડશે કે આડકતરી રીતે તેઓની મુકતી કરનારા થઇ પડશે એ વખત કહી આપશે. એટલો દિલાસો લઇ શકાય છે કે આ કાયદાઓને આ દેશના મોટા ભાગના યુરોપીયનોની પણ સહાનુભુતી નથી. આ કારણથી જેને તે લાગુ પડનારા છે તેઓ વાજબીપણે એટલી આશા સેવશે જ કે તેઓની તકલીફની વેળાએ એ યુરોપીયનો તેઓની પડખે ઉભા રહેશે.

રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સના સવાલ પર સરકારની વલણ

સાઉથ આફ્રિકાના હીંદી સવાલપર રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં ભાગ નહિ લેવાના હીંદ સરકારના નીર્ણય પર ટીકા કરતાં જોહાનીસબર્ગનું 'રેન્ડડેલી મેલ' લખે છે:

હીંદના ભાકો તાજુબ પામ્યા અને ગુસ્સે થયા હોય અથવા તો દગલબાજીના તેઓ ભોગ બન્યા છે એવું તેઓને લાગું હોય તો તેમાં આશ્ચર્ય જેવું કશું નથી. તેઓને રૂચે એવી વસ્તુ તેઓને મળવાની છે એવું તેઓને સમજાવવામાં આવ્યા પછી તેને બીલકુલ નહિ રૂચે એવી તેવી વસ્તુ તેઓની સામે મુકવામાં આવી. આથી તેઓએ કોન્ફરન્સની વાત પડતી મુકી. ડો. ડોંગીસ અને તેમના સાથીઓને એ નીર્ણય નીરાશાજનક અને શોચનીય લાગ્યો છે. શોચનીય તો અલબત છેજ પરંતુ નિરાશાજનક કેમ લાગે છે એ અમે સમજી શકતા નથી. ચર્ચા હજુ શરૂ નહિ થઇ તે પહેલાં આવો કાયદો તે લાવે ના પછી એ કરતાં બીજી આશા શી રાખી શકે? આ સંજોગોમાં જે કોઈ હોય તે એ રીતેજ વર્તે. કોન્ફરન્સના ખંડમાં દાખલ થતાં પહેલાંજ તમાચો પડે તો પછી તેમાં પગ કોણ મુકે? અમને વાદ કરતાં રમુજ થાય છે કે પ્રાથમીક વાટાઘાટ ચાલી રહી હતી ત્યારે ડો. ડોંગીસે અમને કહ્યું હતું કે આ મસલતોને હરકત થાય તેવું કંઈ પણ અમારે લખ નહિ. એ સુચના અમે સ્વિકારી હતી. ત્યાર બાદ તેમણેજ મસલતો તોડી પાડી છે.

'નાટાલ વિટનેસ'

એજ બાબતમાં 'નાટાલ વિટનેસ' લખે છે:

બહાર પડેલાં સરકારી નીવેદનપરે થી સ્પષ્ટ થાય છે કે, ગ્રુપ એરીયાઝ બીલ લાવવાનું પોતાના મનમાં રાખી ને, મીલ્કતોના હકોના સંબંધમાં હીંદી ઓ સામે ભેદ દુર કરવામાં આવશે એવું જાહેર કરીને સાઉથ આફ્રિકા ની સરકારે બન્ને સરકારોને છેતરેલી છે. એક રીતે જોતાં ખરૂં છે કે ગ્રુપ એરીયાઝ બીલ સઘળા લોકોને લાગુ પડતું હોઇ એક જાતનો ભેદ દુર કરનારૂં છે પરંતુ એ દેખીતુંજ છે કે એવી વાતનો અર્થ જેને તે કરવામાં આવેલી હોય તેના તરફથી જુદો જ કરવામાં આવે.

કોમ્યુનીઝમનો વિરોધ કરનારા બીલપર સેનેટર ડા. બ્રુકસ

સપ્રેશન ઓફ કોમ્યુનીઝમ બીલપર સેનેટમાં ભાષણ કરતાં સેનેટર ડા. ઇ. એચ. બ્રુકસે ભાષણ કરતાં, જણાવ્યું હતું કે કોમ્યુનીઝમનો હું હમેશાં વિરોધ કરતો આવેલો છું અને નેટીવોના પ્રતિનિધિઓ તરીકે અમારી સ્થિતિ એ બાબતમાં સ્પષ્ટ કરવા માગું છું. સઘળા બીન-યુરોપીયનો માટે રાજકીય સહીત સઘળી આશાઓ સામે દ્વાર બંધ કરવાનો અમે વિરોધ કરીએ છીએ. તમે "કદી મતાધીકાર નહિ ભોગવી શકો" એવું કહેનારી નીતીનો અમે વિરોધ કરીએ છીએ. આ સિદ્ધાંતોને વળગી રહેનારા હજારો લોકો છે, જેઓને ઉદારમતવાદી કહેવા માં આવે છે. આ બીલ હેઠળ પ્રધાનથી તેઓને ચુપ કરી દેવામાં આવશે તો તેઓ ચુપ રહેવાના નથી. હું અંતઃકરણ થી માનું છું કે કોમ્યુનીઝમમાં જોખમો રહ્યાં છે. પરંતુ નેશનલીસ્ટની આપખુદી કરતાં કોમ્યુનીસ્ટની આપખુદીમાં પ્રમાણમાં ઓછો ભય રહ્યો છે. બીજા દેશોને કોમ્યુનીઝમ સામે ઝુંબેશ ઉઠાવવા પોતાની સ્વતંત્રતા સોંપી દેવાનું કહેવામાં આવે છે પરંતુ તેઓની સ્વતંત્રતા લોકશાસન તંત્રોને સુપ્રત કરવામાં આવે છે. અમે નથી માનતા કે નેશાનલીસ્ટ સરકાર લોકશાસનતંત્ર છે"

સેનેટે પાસ કરેલું બીલ

સપ્રેશન ઓફ કોમ્યુનીઝમ બીલ જુન તા. ૨૩ મીએ, સેનેટમાં ત્રીજા વાંચનમાંથી પસાર થઇ ગયું. વીરૂદ્ધ અને તરફેણમાં ૧૮–૧૮ સરખા (મત પડયા તેથી પ્રમુખ સેનેટર સી. એ. વેનનીકર્ક પોતાના વધારાનો મત બીલ ની તરફેણમાં આપ્યો. ન્યાય મંત્રી મી સ્વાર્ટે ચર્ચાના જવાબ આપતાં જણાવ્યુંઃ "હું ખાત્રી આપવા માંગું છું કે, જે લોકે વાજબીસર રહેશે તેઓ ભુતકાળમાં ભોગવતા આવેલા છે તટલીજ સ્વતંત્રતા ભોગવી શકશે. આ બીલ કોમ્યુનીઝમની સામે છે." સરકાર એવી રીતે નહિ વર્તે જેથી લોકોને તેના નીર્ણયથી ડરવું પડે.

પ્રસ્તાવિક કલમની દરખાસ્ત ઉડી ગઇ

ઉકત બીલની શરૂઆતમાં નીચે પ્રમાણે ની પ્રસ્તાવીક કલમ દાખલ કરવાની સેનેટર એચ. ટકરે મુકેલી દરખાસ્ત ૧૬ વિરૂદ્ધ ૧૯ મતે ઉડી ગઇ હતીઃ

> ૧૯૦૯ નો સાઉથ આફ્રિકા એકટ કાયદાના નીમમ મુજબ સઘળા નાગરીકોના મુળ હકો અને છુટોની બાંહેધરી આતો હોઇ; અને સાઉથ આફ્રિકાની લોકશાસન પદ્ધતી, જે એક માત્રજ દેશના ભવિષ્યને સુરક્ષિત રાખનારી છે, તેનુ રક્ષણ કરવાની અને મજબુત કરવાની જરૂર હોઇ; અને કોમ્યુનીઝમનો સિદ્ધાંત સઘળી સ્વતંત્રતાને ઉથલાવી દેનારો હોઇ અને તેનો વિજય લોકોના હકો અને છુટોનો નાશ કરનારો હોઇ; અને કોમ્યુનીઝમના સિદ્ધાંતનો લોકોની સુખાકારીની વિરૂદ્ધ પ્રચાર થઇ રહેલો હોઇ એવાં પગલાં લેવાં જરૂરી છે કે જેથી સ્વતંત્રતા અને આપણા લોકશાસનના હકો અને સંસ્થાઓનું રક્ષણ કરવા સાથે પાર્લામેન્ટની સર્વોપરિતાના અને ઇન્સાફને માટે અદાલતમાં જવાના નાગરીકોના હકનો ભંગ થયાં સીવાય સાઉથ આફ્રિકામાંથી કોમ્યુનીઝમ નાબુદ કરી શકાય.

ન્યાય મંત્રી મી. સ્વાર્ટે કહ્યું કે આ સુધારો હું સ્વિકારવાનો નથી કેમકે તે આંખમાં ધુળ નાખનારો છે અને અર્થહીન છે. ઓપોઝીશને યુદ્ધ ને અંગેના કોઇ પણ કાયદામાં આવી પ્રસ્તાવીક કલમ દાખલ કરેલી નથી. તેમણે કહ્યું એવી કલમની જરૂર હોય તો તે એવા કાયાઓમાં ખાસ દાખલ થવી જોઇતી હતી કે જેથી ભાવી પ્રજા સમજી શકે કે એવા કાયદા શા કારણ થી દાખલ કરવા પડયા હતા. સાઉથ આફ્રિકામાં એવા સેંકડો કાયદાઓ છે કે જે સાધારણ પ્રજાજનને વિચિત્ર લાગતા હશે પરંતુ તેથી તેમાં કંઇ આવી પ્રસ્તાવિક કલમ નાખવામાં આવી નથી. પ્રધાને કહ્યું: સાઉથ આફ્રિકા એકટ કોઇના મુળ હકોની બાંહેધરી આપતો નથી. એ કાયદો પાર્લામેન્ટને પોતાની ઇચ્છામાં આવે તે કરવાનો હક આપનારો અને તેને માટે સાધન પુરૂં પાડનારો છે જો તે કાયદાના નીયમની બાંહેધરી આપનારો હોય તો યુદ્ધને અંગેના કાયદા સાઉથ આફ્રિકા એકટની વીરૂદ્ધ છે.

બીડી ફુંકવાની આદત

સાઉથ આફ્રિકન મેડીકલ જરનલ ના છેલ્લા અંકમાં સ્ટેલનબોશના એક દાકતર "બીડી શા સારૂ ફુંકવી?" એ મથાળા હેઠળ એક લેખ લખતાં જણાવે છે:

"અમેરીકાથી એટલી બધી સારી વસ્તુઓ આવેલી છે એ હકીકત જો નહિ હોત તો અમેરીકાની શોધ થયા નો દિવસ આપસમાન જ ગણવા જોઇએ. કેમકે તેને લીધે બીડી ફુંકવાની તીરસ્કાર ભરેલી આદત પડી અને તેનું જોખમ ભરેલું ઝેર દુનીયામાં ફેલાયું.

એ દાકતર લખે છે કે વરજીનીયા સીગરેટમાં ૭ ટકા નીકોટીન (એક જાતનું ઝેર) છે; ટરકીશ સીગરેટમાં દોઢ ટકા છે અને કહેવાતી નીકોટીન વગરની સીગરેટમાં એક ટકો છે.

એક સીગારમાં પાંચ સીગરેટ જેટલું અને એક પાઇપમાં એ કરતાં વધારે નીકોટીન છે. બે સીગરેટનું નીકોટીન જો બીડી પીનારની નસમાં ઇનજેકટ કરવામાં આવ્યું હોય તો થોડીવારમાં તેનું મૃત્યુ થાય. જે દિવસ ની વીસ સીગરેટ ફુંકે છે તે એક અઠવાડીયામાં ૪૦૦ મીલીગ્રામ જેટલું નીકોટીન શ્વાસ વાટે પોતાના શરીર માં દાખલ કરે છે. જેમાનું થોડુંક જો માણસના શરીરમાં ઇનજેકટ કરવા માં આવે તો તેના મગજમાં ગોળી મારવાથી થાય તેટલીજ ઝડપથી તેનું મૃત્યુ થાય."

આ બીડીની ભયભીત કરનારી કહાણી છે. તેની આદતે જનસમાજ માં હદ બહાર ઘર ઘાલ્યું છે. નેતાઓને જો બીડી પીવાની મના કરવામાં આવે તો તેઓનું મગજ કામ કરતું અટકી જાય એ આદતથી ફુંકનારને કશી પડી હોતીજ નથી. બીજાઓને અગવડ થાય તેની બીડી સૌથી વધારે શરમભરેલી વાત તો એ છે કે સ્ત્રીઓ પણ એ આદતની ગુલામ બની રહી છે, બીજા કશાને સારૂ નહિ તો પણ પોતાનાજ આરોગ્ય ને ખાતર પણ એ આદત છોડવી જોઇએ. પરંતુ કેટલા છોડવા તૈયાર થશે?

બંદુક રાખનાર નેટીવોને મોતની સજા કરવાની માગણી

બ્રીટસ ડીસ્ટ્રીકટ ફાર્મર્સ કોઓપરેટીવ યુનીયનની બ્રીટસ (ટ્રાંસવાલ) માં મળેલી વાર્ષીક પરિષદે જે નેટીવો પાસે બંદુક પકડાય તેઓને મોતની સજા કરવાની માગણી કરનારો ઠરાવ કર્યો છે.

કદાચ અવિનય થયા વિના પુછી શકાય કે ગોરાને માટે આફ્રિકનો માં અણગમો વધવા લાગ્યો છે તેના અનેક કારણોમાંનું એક આવી તુમાખી ભરેલી વલણ પણ ગણી શકાય કે નહિ? અને તેને માટે આફ્રિકનને દોષ દેવો ઘટે ખરો?

આપણી શરમ

કાયદેસર રીતે હરીજનોની સ્થીતી હીંદમાં જો કે સુધારવામાં આવી છે, પણ સવર્ણ ગણાતા હીંદુઓ તેઓને કનડવામાં હજી પણ પાછળ નથી પડતા એમ જણાય છે.

એક મોટર બસમાં બેઠેલા હરીજન વીદ્યાર્થીઓને કલોલ ગામમાં ખુબ માર મારવામાં આવ્યો હતો કારણ કે તેઓ સવર્ણો સાથે બેઠા હતા.

એક ભંગી બાળા હુશીયાર હોવાથી તેને ગરબામાં આગળ પડતો ભાગ આપ્યો હતો તેને લઇ સવર્ણો છેડાયા અને ભંગી બાળાને તથા મા બાપને કનડવામાં આવ્યા. આથી બાળાને શાળા મુકવી પડી. ત્રીજો એક પ્રસંગ એક હરીજન બાળક સ્લેટ આપતાં શિક્ષકને અડી ગયો તેથી તેને ખુબ માર પડયો અને હમેશને માટે એક આંખ ખોઇ

આ દેશમાં આપણી સામે એપાર્ટહેડના કાયદા થાય એ આવાં આપણા પાપોના ફળ કાં નહિ માનવા?

રાષ્ટ્રિય વિરોધ દીન

રાષ્ટ્રીય વીરોધ દીનની વ્યવસ્થા કરનારી કમીટીએ ગયા સોમવારનો વીરોધ દીન કેવી રીતે પાળવામાં આવ્યો હતો તની વીગત બહાર પાડી છે. તે જણાવે છે કે સઘળાં બીન-યુરોપીયનો એ લીધેલું આ પહેલવહેલું સંયુક્ત પગલું ઘણુંજ સફળ નીવડયું હતું. કઇનીક અખબારોએ જો કે એવી છાપ પાડવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો કે હીંદીઓ એ એકલાએજ વેપાર રોજગાર બંધ રાખ્યો હતો અને કામ પર નહોતા ગયા પરંતુ ખરી હકીકત એ છે કે હજારો આફ્રીકનો તેમજ હીંદીઓએ સુચના અપાયા મુજબ ઘેર રહી પ્રાર્થના કરી હતી.

અખબારોમાં પ્રસિદ્ધ થએલા કેટલાક હેવાલો કે, જેઠમ હતા તે એ હેવાલો ના મથાળાં અને તેની નીચે આપવા માં આવેલી વીગતો કેવી વીરોધી હતી તેના ઉપરથી જોઇ શકાય છે. મથાળાં માં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે આફ્રીકનો નીયમ મુજબ કામે ગયા હતા જ્યારે હેવાલમાં જણાવાયું હતું કે હજારો આફ્રિકનો ગેરહાજર રહ્યા હતા. અને ઘણા હજારો આફ્રીકનો અને હીંદીઓ નોકરી કરતા હતા એવાં કારખાનાઓ આખો દીવસ બંધ રહ્યાં હતાં.

એક વસ્તુ સિદ્ધ થઇ હતી તે એ કે નાટાલમાં આફ્રીકનો અને હીંદીઓ વચ્ચે વધારે મૈત્રી બંધાઇ હતી. બીન-યુરોપીયનોને એકત્ર થવાની અને અહિંસા થી વર્તવાની હાકલ કરનારી પાંચ લાખ ઉપર પત્રીકાઓ માત્ર ડરબનમાંજ વહેંચવામાં આવી હતી, જેના પરિ-

ણામે તોફાનનો એક પણ બનાવ બન્યો નહોતો.

નાટાલના સઘળા મુખ્ય મથકોએથી મળેલા હેવાલોપરથી જોઇ શકાયું હતું કે એકે શહેર કે એકે ગામડું નહોતું કે જેણે નેતાઓની હાકલને માન ન હોતું આપ્યું.

કમીટીની ઓફીસ સવારના પહોર થી આખો દીવસ નાટાલના સઘળા ભાગોમાંથી ટેલીફોન અને તારના સંદેશાઓ લેવાના કામમાં રોકાઇ રહી હતી. એ સંદેશાઓ મુજબ બીન-યુરોપીયનોનો સઘળો વેપાર રોજગાર આખા ડરબનમાં, સ્ટેંગર, ચાકસકાલ, ટોંગાટ, વેરૂલમ, અમકોમાસ, અમઝીન્ટો, પોર્ટ શેપ્સટન, પીટરમેરીટઝબર્ગ, એસ્ટકોર્ટ, કોલેન્ઝો, લેડીસ્મીથ, વોશબેંક, ગ્લેન્કો, અને ડંડીમાં બંધ રહ્યો હતો. મોટા શહેરોની સરહદપર આવેલાં ન્હાનાં સ્થળોની દુકાનો પણ બંધ રહી હતી. જેના પરિણામે હજારો કામદારોને ઘેર રહેવું પડયું હતું.

ડરબન અને મેરીટઝબર્ગમાં હિંદીઓની મારકેટો પણ બંધ રહી હતી.

નાટાલમાં ૩૫૦૦૦ ઉપર હિંદી વીદ્યાર્થીઓ નીશાળે નહોતા ગયા. જેથી એકસો ઉપર શિક્ષકો ઘેર રહ્યા હતા, હજારો આફ્રીકન છોકરાંઓ પણ ઘેર રહ્યાં હતાં. જે થોડીક આફ્રીકન નીશાળો ખુલ્લી રહી હતી તેમાં પચીસ ટકા જેટલા છોકરાઓએ હાજરી આપી હતી.

કાપડ, તમાકુ અને ફરનીચરના કારખાનાઓમાંથી હજારો આફ્રીકનો અને હિંદીઓ ગેરહાજર રહ્યા હતા. એ સઘળા કારખાન સદંતર બંધ રહ્યાં હતાં. ઓછામાં ઓછાં ત્રીસ છાપખાના, દરજી અને ધોબીનાં સ્થળો બંધ રહ્યાં હતાં અને બીજાં લગભગ પચાસેક જેટલાં સ્થળોને નોકરોના અભાવે અગવડ સહન કરવી પડી હતી. પાંસઠ ટકા ઉપર હિંદી કામદારો કામે ગયા નહોતા. હજારો આફ્રીકન કામદારો પણ નહોતા ગયા. સમટસુ રોડ લોકેશન, જ્યાં મ્યુનીસીપાલીટીના ઘણા આફ્રીકન કામદારો રહે છે, ત્યાં ત્રણ હજાર ઉપર આફ્રીકનો ઘેર રહ્યા હતા.

આફ્રીકનોના વસવાટના લત્તાઓમાંથી ખબરો આવ્યા હતા કે હજારો આફ્રીકનો કામપર ગયા નહોતા. મીયર બેંક, જ્યાં આફ્રીકનોની મોટી વસતી રહે છે, ત્યાં લગભગ સઘળા આફ્રીકનો ઘેર રહ્યા હતા. બપોર સુધીમાં આ સ્થળેથી માત્ર વીસ આફ્રીકનોએ ટ્રાંસપોર્ટનો લાભ લીધો હતો.

નોન-યુરોપીયનોનાં ટ્રાંસપોર્ટના મથકોથી જાણવામાં આવ્યું હતું કે સોમવારે બસોએ વધારેમાં વધારે હમેશના કરતાં ત્રીજા ભાગના ઉતારૂઓ લીધા હતા. ઇનાન્ડા, જ્યાંથી હમેશાં ત્રણ હજાર જેટલા આફ્રીકનો કામે જાય છે, ત્યાંથી માત્ર ત્રણસો ગયા હતા.

સાંજના પાંચ વાગ્યા સુધીમાં આવેલા ખબરો મુજબ નોન-યુરોપીયનોની બે લાખની વસતીમાંથી સાઠથી સીત્તેર ટકા જેટલાએ તેઓને કામ બંધ રાખવાની થએલી હાકલનો પ્રત્યુત્તર વાળ્યો હતો.

ગ્રુપ એરીયાઝ બીલ

તેની કલમોનો સાર

ગ્રુપ એરીયાઝ બીલ, જે. સિદ્ધાંતમાં નહિ પણ વીગતોમાં ઘણા સુધારાઓ થયા બાદ પાર્લામેન્ટમાંથી પસાર થઇ ગવરનર-જનરલની છેવટની સહી માટે ગયું છે, તેની વીગતોનો 'નાટાલ ડેલી ન્યુઝ' ના ખબરપત્રીએ નીચે પ્રમાણે સાર આપ્યો છે.

બીલ ઘણું લાંબું અને ગુંચવાડા ભરેલું છે. સાધારણ કદના અખબારમાં આખું છાપવામાં આવે તો તેની વીસ કટારો ભરાય. તેનો દરેકે દરેક શબ્દ કેટલાક લોકોનાં ખાનગી જીવન, ઘર અથવા વેપારને લાગુ પડે છે. બહોળી રૂપરેખા આપવા સિવાય બીજી રીતે તેને વર્ણવવું અશકય છે.

મુલ્કી પ્રધાન ડો. ડોંગીસને તે જુદા જુદા વર્ગોને રહેવાના ઇલાયદા વાડાઓ ફરજીયાત સ્થાપવાની સત્તા આપે છે. જેવો કાયદો અમલમાં આવશે તેવી જ સરકાર ગોરા, કાળા કે કલર્ડ લોકો માટે અથવા બીજી જાતીના લોકો,' જેવા કે, મલાય લોકો માટે જમીન માલીકી માટે અથવા વસવાટ માટે અથવા માલીકી અને વસવાટ બન્નેને માટે લત્તાઓ જાહેર કરવા શરૂ કરી દઇ શકશે.

જે માણસ પોતાના કરતાં જુદા વર્ગના લોકોને માટે જાહેર થએલા લત્તામાં મીલ્કતની માલીકી ધરાવતો હશે તેનાથી તેના જીવન પર્યંત તે રાખી શકાશે પરંતુ તેમાં તે રહી નહિ શકે. બીજા કોઇને સોંપી શકશે પરંતુ તે વેચી દેવી પડશે. અથવા તો જે વર્ગના લત્તામાં તે આવેલી હશે તે વર્ગના કોઇ પણ માણસને તે વેચી દઇ શકશે.

જે માણસ બીજા વર્ગને માટે સ્થપાએલા લત્તામાં આવેલાં મકાનમાં વસવાટ કરતો હશે, તેને ઓછામાં ઓછાં એક વર્ષમાં એ મકાનમાંથી નીકળી જવું પડશે અથવા પ્રધાન પરવાનો આપે ત્યાં સુધી તેમાં રહી શકાશે. દેશના જે ભાગો જાહેર નહિ થયા હોય તેમાં કોઇથી પોતાનાજ વર્ગ સીવાય બીજા કોઇ વર્ગના માણસને જમીન વેચી શકાશે નહિ.

જેઓ બીજા વર્ગના લોકોને માટે જાહેર થએલા લત્તાઓમાં વેપાર કરતા હશે તેઓના લાયસેન્સો રીન્યુ કરવામાં આવશે નહિ અને એવા લત્તામાં જેઓને રહેવાનો હક ન હોય તે વર્ગના લોકોની બનેલી કંપનીઓ વેપાર કરતી હશે તેવી કંપનીઓને પણ અટકાવી શકાશે. નોકરો, સરકારી મદદથી ચાલતી કે સરકારી માલીકીની ઇસ્પીતાલો અને અન્ય સંસ્થાઓ, માઇનીંગ કંપનીઓ અથવા પા. ૫૦૦૦ થી વધારે કીમતની મશીનરી હોય તેવાં કારખાનાઓ, અને ભરતી થએલા અને નોકરી માટે રાહ જોઇ રહેલા નેટીવ મજુરો આ કલમોના અમલમાંથી મુકત રહેશે.

કોઇથી બીજા વર્ગના માણસની વતી, જમીન ખરીદી નહિ શકાય.

વર્ગીય લત્તાઓ જાહેર કરવાને પાર્લામેન્ટના બન્ને ગ્રહોની સંમતીની જરૂર રહેશે. સીવાય કે, નાટાલ અને કેપમાં ગોરા અને રંગવર્ણા લોકોને માટે કાયદો અમલમાં આવ્યાની પાંચ વર્ષની અંદર તેવા લત્તાઓ જાહેર કરી શકાશે.

વર્ગીય લત્તાઓને વીષે પ્રધાનને સલાહ આપનારી બોર્ડથી જે લત્તામાંથી લોકોને નીકળી જવાનું હોય તેઓને માટે બીજી યોગ્ય સગવડનો વીચાર કર્યા વીના વર્ગીય લત્તા જાહેર કરવાની સલાહ આપી શકાશે નહિ. પરંતુ તેનો અર્થ એવો નથી કે એવી સગવડ શોધવાની જવાબદારી બોર્ડને શિરે રહેશે.

જો પ્રધાનને લાગશે કે કોઇ કલર્ડને માટેના કે નેટીવો માટેના લત્તામાં બરોબર વહીવટ ચલાવાતો નથી તો જરૂરી કાર્ય કરાવી તેનો ખર્ચ લાગતા વળગતા સ્થાનીક સત્તાધીશો પર નાખી શકશે.

અને મુશ્કેલીઓમાંની કેટલીક એ છે કે પ્રત્યેક વર્ગના લોકોને પોતાના મકાનો પોતપોતાને ખરચે બાંધવા પડશે.

યુરોપીયન બીલ્ડીંગ સોસાયટીઓ તેઓને નાણા ધીરતાં ડરશે કેમકે તેવી સોસાયટીઓ તેવાં મકાનો જરૂર પડતાં ખરીદી શકશે નહિ.

હીંદીઓ રીપેટ્રીએશનના જોખમ હેઠળ પોતાના લત્તાઓમાં મકાનોમાં, રસ્તાઓમાં, નહેરોમાં, નાણા રોકતાં સંકોચાશે. બીન-ગોરા લત્તાઓમાં ખીલવણી થતી અટકી જશે અથવા થતાં વિલંબ થશે.

કાયદાનું બરોબર પાલન થાય છે તેની ખાત્રી કરવાને બોર્ડના ઇન્સપેકટરો કોઇ પણ મકાનમાં, વગર નોટીસે દિવસના કે રાતના કોઈ પણ વખતે દાખલ થઇ શકશે અને તેની અંદરના લોકોને એકલા અથવા બીજાની હાજરીમાં પ્રશ્નો પુછી શકશે અને દસ્તાવેજો તપાસી અથવા જપ્ત કરી શકશે.

હીંદ સરકારનો એક પ્રયોગ

ઉત્તર પ્રદેશ (યુ. પી.) ના ખેતીવાડી ખાતાંએ લખનૌ પાસેનું આઠ હજાર એકરનું જંગલ સાફ કરી ત્યાં અનાજ વાવણી કરવાનો વીચાર કર્યો હતો. તપાસ કરતાં એકરે રૂા. ૨૨૦ નો ખરચ જંગલ સાફ કરી તે જમીન વાવણી માટે તૈયાર કરવા લાગશે એમ અનુમાન કરાયું હતું. આથી હવે રક્ષાદળ (હોમ ગાર્ડઝ) ના સ્વયં સેવક મારફતે તે જંગલ એકર દીઠ ૫૫ રૂપીયામાં સાફ કરવાનું નકકી કર્યું છે અને આ કામ મે માસથી શરૂ થઇ ગયું છે. આમાં વકીલો દાકટરો ગ્રેજ્યુએટો વીગેરે પણ છે કે જેઓએ પહેલાં કુહાડી કે પાવડો કદી હાથમાં પણ લીધાં નહોતા. આ લોકોને છાવણીમાં રાખવામાં આવે છે અને ખોરાક અપાય છે અને શિસ્તથી લસ્કરી ઢબે બધું કામ લેવાય છે. વેતન કશું અપાતું નથી. આમાં હીંદુ, મુસ્લીમ, હરીજન બધાજ સાથે રહે છે અને ખાય છે. રક્ષાદળના સત્તા હજાર સ્વયં સેવકો આ કાર્ય કરે છે અને રોજના એક લાખ ઝાડ મુળ સાથે ખોદી કાઢે છે.

કન્ટ્રીના ગ્રાહકો:— અન્ય સ્થળેથી માલ મંગાવતા પહેલાં, અમને એક વખત તક આપી ખાત્રી કરી જુઓ:— મરી-મસાલો, કઠોર, કરીયાણુ, દેશી ઘર-ગથ્થુ દવાઓ, હવન-પુજા તેમજ લગ્ન અંગેની જરૂરીયાતો-દેશી લુગડાં, બનારસી સાડીઓ ઇત્યાદી, સર્વ વસ્તુઓ કીફાયત ભાવે. "ગ્રાહકોને સંતોષ આપવો એ અમારો મુદ્રાલેખ છે." ૩૦ વર્ષની ડરબનમાં સુપ્રસિદ્ધ દુકાન:—

એડ્રેસ: ૧૧૦ વિકટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન.
ફોન: ૨૪૮૪૫.

પરભુ નરસીંહ એન્ડ કુા. (પી) લીમીટેડ.

મી. બોઈડને જવાબ

મી. એલ. એલ. બોઇડ, એમ. પી. સી., એ જુન તા. ૧૨ મીએ 'નાટાલ મરકયુરી'માં હીંદીઓએ યુરોપીયન લત્તાઓમાં કરેલા પગપેસારા વિષે એક નિવેદન કર્યું હતું. જેના જવાબમાં ડરબનના મી. કાસમ મહમદ બસાએ કરેલા નીવેદનને 'નાટાલ મરકયુરી'એ પ્રસિદ્ધ આપેલી છે. એ નીવેદનની વીગતો જાણુવા જેવી હોઇ અહિં આપીએ છીએ.

તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે મી. બોઇડનાં નીવેદનમાં કેટલીક વસ્તુઓ તેમણે છોડી દીધેલી છે એ તાજુબી ભરેલું છે.

ડરબન શહેરના નવા ઉમેરાએલા લત્તાઓમાં હીંદીઓની વસ્તી ૮૨,૯૬૯ ની અને યુરોપીયનોની વસતી ૨૯,૪૭૩ ની છે; અને તેમાં હીંદીઓ પાસે ૧૨,૪૮૭ એકર જમીન છે. અહિં હીંદીઓથી વસાયેલા લત્તાઓમાં કેટલા પૈસા ખર્ચાયા છે તેના આંકડા જો મી બોઈડ આપી શકે તો જાણુવા જેવું થઇ પડશે.

આ લત્તાઓ છેલ્લી ઢબના રહેવાના મકાનોથી ભરેલા છે અને એ મકાનોના માલીકોપર જો કે મ્યુનીસીપલ કરો લાગુ પાડવામાં આવેલાં છે છતાં યુરોપીયનોને જે સગવડો પુરી પાડવામાં આવેલી છે તે એ મકાનોના માલીકોને પુરી પાડવામાં આવી નથી.

કલેરવુડ અને મોન્ટકલેરના જ દાખલા લઇએ. કલેરવુડમાં લગભગ ૩૦,૦૦૦ની વસતી છે જ્યારે મોન્ટ-કલેરમાં ૧૦,૦૦૦ કરતાં ઓછી છે. તેમ છતાં ૧૯૩૨-૧૯૩૯ સુધીની સાલ દરમીયાન કાઉન્સીલે કલેરવુડમાં પા. ૧૩,૯૫૩ ખાર્ચેલા જ્યારે અને મોન્ટ કલેરમાં પા. ૧૨,૮૫૨ ખરચેલા. બન્ને વચ્ચેના પ્રમાણુનો ભેદ એટલો દેખીતો છે કે તેને વીષે વધુ કહેવાપણું રહેતું નથી.

ડરબન શહેરના નવા જોડાયેલા લત્તાઓમાં જ હીંદી માલીકીની મીલ્કતોની કરો લાગુ પડનારી કીંમત પા. ૫૪,૭૦,૨૬૦ ની છે. આ ઉપરથી એ લત્તાઓની ખીલવણી કરવામાં હીંદી કર ભરનારાઓએ કેટલો ફાળો આપેલો છે એ સમજી શકાય છે.

બ્રૂમ રીપોર્ટ

મી. બોઇડે બ્રુમ કમીશનમાંથી કરેલો ઉતારો પુરો નહિ ટાંકયો એ ખોટું કર્યું. તેમણે ટાંકેલા વાકયો પછી તુરતજ કમીશને વધુમાં જણાવ્યું છે કે: "શહેરની ત્રીજોરી અખુટ નથી અને તેના ઉપર થઇ રહેલી અનેક માંગોમાંની કેટલીક ઇન્કારવી અથવા મોકુફ રાખવી જ પડે. પરંતુ એ ઇન્કાર કે મોકુફ થવાનો સંભવ ઓછો રહે જો તેના પરિણામે થતી નિરાશા વ્યક્ત કરવાનો આધાર ચુંટણીઓ વખતે અપાતા મત ઉપર રહેલો હોય.

યુરોપીયન લત્તાઓમાં હીંદીઓ મીલ્કતો મેળવે છે તેનું એક કારણુ મુડી રોકવાનું છે એમ જે નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ તરફથી કહેવામાં આવ્યું હતું એ ખરૂં છે. પરંતુ તેણે એટલુંજ નહોતું કહ્યું. તેણે કહ્યું હતું કે, હીંદીઓને પોતાની મુડી રોકવાને બેજ માર્ગ છે. વેપાર અને સ્થાવર મીલ્કત. વેપાર વધારવાનું પણુ લાયસેન્સને લગતા કાયદાઓથી પ્રતિબંધીત થયું છે. કોંગ્રેસે એ સીદ્ધાંતપર દલીલ કરી હતી કે મુડી રોકવી એ પગપેસારો થએલો નહિ ગણાય, અને એક લત્તામાં કઇ જાતીનો વસવાટ થઇ રહ્યો છે એ નકકી કરવાને મકાનના માલીક કોણુ છે એ જોવાના કરતાં તેમાં વસવાટ કોણુ કરે છે એ જોવાનું હોય. આ દલીલ કમીશન તરફથી સ્વિકારવામાં આવી હતી, વળી સ્થાવર મીલ્કતમાં મુડી રોકવાની હીંદીઓની ઇચ્છા, હીંદીઓ પોતાની કમાણીનો પૈસો હિંદ મોકલી દે છે એવી યુરોપીયનો તરફથી થતી ફરિયાદોનો ચોખો જવાબ છે.

કેપટાઉન કરાર

કેપટાઉન કરારમાં એવી માગણી થઇ હતી કે હિંદીઓએ પશ્ચિમના જીવનનું ધોરણ અંગીકાર કરવું અને તેઓએ જોવું કે, જે લત્તાઓમાં તેઓ પહેલાં રહેલા હતા તેમાં શહેરીઓને જરૂરી સાધારણુ સગવડો પણુ નહોતી અને કમીશને કહેલું તે મુજબ "પશ્ચિમનું ધોરણુ સ્વીકારવાથી હીંદીઓને જેમ જેમ તક મળતી જાય તેમ તેમ એવા લત્તાઓ છોડી દેવાં નહિ પડે તો તાજુબી ગણાય." એટલે હવે વિચિત્ર સ્થીતી એ ઉપસ્થિત થઇ છે કે ખુદ યુરોપીયનો પોતેજ કરેલી માગણી મુજબનું ધોરણુ હીંદીઓ સ્વીકારી રહ્યા છે છતાં યુરોપીયનો તેઓપર નારાજ થયા છે."

મી. બસા વધુમાં જણાવે છે કે લોરેન્સ કમીટીની નિષ્ફળતા અમુક હીંદીઓએ યુરોપીયન લત્તાઓમાં મીલ-કતો મેળવવાનો પોતાનો હક છે એવી હઠ લેવાના કારણે નહોતી થઇ. "તેની નિષ્ફળતા થવાનું કારણુ એ હતું કે ડરબન સીટી કાઉન્સીલે પોતાની શરત નહોતી પાળી. કમીટી તરફથી ધ્યાન દેવામાં આવનાર બાબતોમાંની એક ધરોની સગવડ પુરી પાડવાની રહેશે એ વસ્તુ સ્વીકારવામાં આવી હતી. હીંદીઓને યુરોપીયનોથી વસાયેલા લત્તાઓમાં પગપેસારો કરતા અટકાવવાના હોય તો તેઓના વસવાટ માટે ઇલાયદા લત્તાઓ સ્થાપિત કરવામાં આવે એવી માગણી કરવાનો હીંદીઓને હક છે એવા હીંદી કોમના પ્રતીનીધીઓએ દર્શાવેલા મતને મુલ્કી પ્રધાન મી. એચ. જી. લોરેન્સે તા. ૭ નવેમ્બર ૧૯૪૪ના લોરેન્સ કમીટી સમક્ષ બોલતાં ટેકો આપ્યો હતો.

મી. લોરેન્સે એ કરતાં આગળ વધીને જણાવ્યું હતું કે, "મને તાજુબી થાય છે કે હીંદી કોમના પ્રતિનિધિઓએ સુચવેલી જગ્યા સીટી કાઉન્સીલે ના મંજુર કરવા છતાં તેઓને માટે એ સીવાયની બીજી કોઇ જગ્યા કાઉન્સીલ તરફથી સુચવવામાં આવેલી નથી." આ વસ્તુ હીંદીઓનો કેસ પુરવાર કરી આપે છે.

વળી પેગીંગ એકટનું બીજું વાચન રજુ કરતાં મુલ્કી પ્રધાને જણાવ્યું હતું કે; "હું જણાવી ગયો છું કે ડરબનમાં હીંદીઓને ધરોની અને શહેરીઓ તરીકેની બીજી સગવડો પુરતી નહિ મળતી હોવાની ફરિયાદો આવેલી છે. એ ફરિયાદને માટે મજબુત પુરાવો સ્થાપિત થયો છે.

મી. બોઇડ કહે છે કે ગ્રૂપ એરીયાઝ બીલથી જાતી જાતી વચ્ચે શાંતી સ્થપાશે અને યુરોપીયનોના લત્તામાં યુરોપીયનોની મીલ્કતોનું અને હકોનું રક્ષણુ થશે. ૧૯૪૬ ના એશીયાટીક લેન્ડ ટેન્યુર એકટના બચાવમાં પણુ એવી જ જાતની દલીલ કરવામાં આવી હતી અને મારી ખાત્રી છે કે હીંદીઓના જમીન માલીકીના જે જુજ હકો રહેલા છે તે પણુ જો તેઓની પાસેથી સંપુર્ણપણે છીનવી લેનારો કાયદો દાખલ કરવામાં આવે તો મી. બોઈડ અને તેમના જેવા લોકો તેનો પણુ સહૃદય સ્વીકાર કરવા તઇયાર થઇ જશે.

વિવિધ

ચીનના પ્રેરણાદાયી પલટાઓ

દરિદ્રતા અને નીશ્ચેતનતામાં બીજા કોઇથી ઓછા ન ઉતરનારા ચીન દેશમાં જે ઝડપથી પરિવર્તનો થવાં માંડયાં છે તે પ્રેરણાદાયી છે. ગયા નવેમ્બરમાં જ પાટનગરી પેકીંગના નવા સામ્યવાદી રાજકર્તાઓએ એક સવારે શહેરનાં તમામ વેશ્યાધરો બંધ કરાવ્યાં હતાં. (જાપાનમાં પરાજય પછી બંધ થયેલાં ગેઇશા-ધરો હમણાં ફરી ખોલવા વખતે મોટો ઉત્સવ થયેલો!) તે પછી એમાંથી ૧૮ થી ૨૫ વરસની ઉમ્મરની ૧૨૯૦ ગભરૂ બાળાઓને એક ખાસ શરૂ કરાયેલી નારી-તાલીમ શાળામાં મોકલવામાં આવેલી. સમાજ તરફથી ઉપેક્ષા, તિરસ્કાર અને અત્યાચાર જ જેને આજ સુધી સાંપડેલાં હતાં તેવી આ યુવતીઓ પ્રથમ તો પોતાને ફરી પ્રતિષ્ઠિત નાગરીક બનવામાં કોઇ મદદ કરે તે વાત જ માની શકી નહિ અને તાલીમશાળાના સંચાલકોથી દુર ભાગવા લાગી. પોતાની માતા કે પોતાનાં બાળકોને તાલીમ શાળામાં સાથે રાખવાની છુટ એમને પહેલે જ દિવસે મળી ત્યારે એને અજાયબી લાગી. પછી ધીમે ધીમે એમણે પોતાનાં વીતકો કહેવા માંડયા. એમની દાકતરી તપાસ અને માવજત કરવાની જરૂર સમજાવતાં વળી થોડો વખત ગયો. પછી તો પેકીંગનાં કારખાનામાં કામ કરતી સ્ત્રીઓએ જ જઇને એમને કાંઇક ને કાંઇક હુન્નર શીખવવા માંડયો. છ જ મહિનામાં એ તાલીમશાળામાં છુટી થઇને ૪૦૦ પતિતાઓ માનભર્યા ધંધારોજગારે ચડી ગઇ. એ જ રીતે શાંધાઇના દસેક હજાર ભીખારાં, ખીસાકાતરૂઓ, અફીણીઓ, અને જેલ-પંખીડાંનો એક જથ્થો હવે ઉત્તરના કીયાંગસી પ્રાંતમાં ખેતીકામે લાગી ગયો છે.

મંદિરોનું ગાંડપણુ

કાશીમાં એક મંદિરમાં શ્રી. કસ્તુરબા અને ગાંધીજીની મુરતીની સ્થાપના થઇ છે તે વીશે "હરીજનબંધુ"માં નીચે પ્રમાણે નોંધ છે:

આર્થીક અને આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ આજના વીષમ કાળમાં ગાંધીજીની સ્પષ્ટ ઇચ્છાઓ વિરૂદ્ધ કેટલાક લોકો તેમની મુર્તિની સ્થાપના કરીને મંદિરો બાંધે છે. આ વૃત્તિને જો છુટો દોર આપવામાં આવશે તો ગાંધીજીના સિદ્ધાંતોની વહેવારૂ બાજુ—માનવપ્રેમ અને માનવસેવા—ની અવગણુના થશે અને થોડાક દસકા પછી આપણે કલ્પી શકીએ કે ભવીષ્યની પેઢીને ગાંધીજી એક દેવ હતા એવું કહેવા માટે થોડાંક ગાંધી મંદિરો જ ઉભાં હશે. તેમના સિદ્ધાંતો અને ઉપદેશોને ઘણે ભાગે પાકાં પુંઠાંમાં બાંધેલાં પુસ્તકોમાં સંઘરીને તેથી પુસ્તકાલયોની શોભામાં વધારો કરવામાં આવશે. રૂઢિગ્રસ્ત ધર્માચાર્યો તેમનું નામ અવતારોમાં દાખલ કરશે અને ગરીબ અજ્ઞાન લોકો સ્વાભાવીક રીતે જ માની લેશે કે 'અવતાર'ની તો કેવળ પુજા જ કરાય કારણુ કે તેમના ઉપદેશોનું આચરણુ માનવીની શકિતની બહાર હોય. જેમણે પોતાના દરેક ઉપદેશના આચરણમાં પોતાનું સર્વસ્વ હોમ્યું તે આ યુગના સર્વશ્રેષ્ઠ માનવપ્રેમીની સ્મૃતિનું આ કેવું ઘોર અપમાન!

૨૦૦૬ નું પંચાગ

ગુજરાતી પ્રેસ ના મોટા નવ વર્ષના પંચાગ

કીમત. ૩/૬

હિંદમાં શિક્ષણની સ્થિતિ

શ્રી. ઠક્કર બાપા, જેઓએ હીંદના પછાત વર્ગોની ઉન્નતિને માટે વર્ષોથી પોતાનું જીવન અર્પણ કર્યું છે, તેઓએ મે માસના 'અખંડ આનંદ'માં હીંદમાં પ્રાથમીક શિક્ષણના સંબંધમાં એક મનનીય લેખ લખ્યો છે તેનો ખાસ નોંધવા જોગ ભાગ અહીં આપીએ છીએ :

આ આપણા દેશમાં જનસમાજનું અજ્ઞાન કેટલું બધું છે? તેને માટે બે જ આંકડા બસ થઇ પડશે? સને ૧૯૪૧ ના વસ્તીપત્રકની ગણતરી પ્રમાણે દરેક એકસો પુરૂષોમાં બહોતેર પુરૂષો પોતાની માતૃભાષામાં પણ લખીવાંચી શકતા નહોતા; અને એક સો સ્ત્રીઓની અંદર ચોરાણું સ્ત્રીઓ પોતાની માતૃભાષામાં પણ કક્કો ઘુંટી શકતી નહોતી. આ આંકડા કેટલા શરમાવનારા છે? જે પ્રજાના સેંકડે ૭૮ પુરૂષો અને સેંકડે ૯૪ સ્ત્રીઓ ક, ખ, ગ પણ ન જાણતાં હોય તે પ્રજા શું ઉંચું મોઢું કરીને પોતાની ગણના સુધરેલી પ્રજામાં ગણાવી શકે? ૧૯૪૧ પછી આપણે કાંઇ કેળવણીના વધારા માં વાઘ મારી નાખ્યો નથી. ઘણામાં ઘણો વધારો કર્યો હોય તો ૭૮ ને બદલે ૭૦ પુરૂષો અજ્ઞાન રહ્યા હશે અને ૯૪ ને બદલે ૯૦ સ્ત્રીઓ અભણ રહી હશે. પણ તેથી શું?

જ્યાંસુધી અંગ્રેજી રાજ્ય હતું ત્યાં સુધી અંગ્રેજોને આપણે દોષ દેતા હતા. તેમને ગયાને પણ આજે અઢી વર્ષ થઇ ગયાં છતાં સ્થિતિમાં બિલકુલ સુધારો નથી. અને મૌલાના આઝાદના પોતાના કહેવા પ્રમાણે હજી બે કે ત્રણ વર્ષ સુધી સુધારો થવા સંભવ નથી. એટલે કે સ્વરાજ્યપ્રાપ્તિ પછીનાં પાંચ વર્ષોમાં તો ગામડાની ભોળી જનતા માટે જ્ઞાનનો માર્ગ ખુલ્લો થવાની જરા પણ નીશાની દેખાતી નથી.

સને ૧૯૧૦ અને ૧૯૧૧ માં સ્વ. ગોપાળકૃષ્ણ ગોખલેએ તે વખતની હીંદની ધારાસભામાં મફત અને ફરજીયાત કેળવણી માટે જીવતોડ મહેનત કરી હતી, અને તેમાં તેમને સફળતા મળી નહોતી. સને ૧૮૯૫ માં વડોદરામાં મહારાજા સર સયાજીરાવે કાઠિયાવાડ માં અમરેલી તાલુકાથી મફત અને ફરજીયાત પ્રાથમીક કેળવણીની શરૂઆત કરી હતી. ત્યારપછી તેમણે એક એક કદમ આગળ વધીને તેમના સારાયે રાજ્યમાં પ્રાથમિક કેળવણી આખી પ્રજા માટે ફરજીયાત કરી નાખી હતી. આ બધી વાતો આજના જમાનાના યુવકોને તો ક્યાંથી જ યાદ હોય? ત્યારપછી ૧૯૧૮ માં સ્વ. વિઠ્ઠલભાઇ પટેલે મુંબઇ પ્રાંત માટે ફરજીયાત કેળવણીનો કાયદો પસાર કરાવ્યો. બીજી પ્રાંતીય સરકારોએ પણ પોતાના પ્રાંતનાં શહેરોની વસ્તી માટે ફરજીયાત કેળવણીના કાયદા ઓછેવત્તે દરજ્જે પસાર કર્યા હતા. છતાં ય. કાયદાઓનો પુરેપુરો અમલ મુંબઇ જેવી સમૃદ્ધ સરકારે પણ મુંબઈ જેવા અગ્રગણ્ય શહેરની વસ્તી માટે હજી સુધી સોએ સો ટકા અમલમાં મુકેલ નથી, તો પછી બીજાં શહેરોનું તો શું પુછવું? આવી રીતે એક પ્રકારે બધી પ્રાંતીય સરકારોએ તેમ જ મધ્યસ્થ સરકારે હાંસી ઉડાવી છે.

ત્યારપછી ૧૯૪૪ માં જે મધ્યસ્થ સરકારના કેળવણી ખાતાના સલાહકાર સર જહોન સાર્જન્ટે એક મહામોટી યોજના બહાર પાડી. તેમાં ૬ થી ૧૪ વર્ષનાં બાળક-બાળકીઓને મફત અને ફરજીયાત કેળવણી આપવી, તેને અમલમાં મુકતાં ચાલીસ વર્ષો લાગશે એમ ગણતરી કરી, તે મુદતને અંતે એટલે ૧૯૮૫ ને અંતે તેનો વાર્ષીક ખર્ચ રૂપીયા ચારસો કરોડ (ચાર અબજ) લાગશે એવો અંદાજ કાઢીને યોજના દેશની આગળ રજુ કરી. ત્યારપછી ૧૯૪૭ માં સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત થઇ. નવાનવા આવેશના જુસ્સામાં એમ કહેવાયું કે કેળવણી સાર્વજનીક કરવાને માટે ચાલીસ વર્ષ સુધી કેમ થોભી શકાય? લાવો, આપણે તો ચાલીસ વર્ષને બદલે સોળ વર્ષમાં જ આ કાર્ય આટોપી શકીએ એવી યોજના ઘડો. પણ ૧૯૪૯ ના માર્ચ માસમાં તો એમ વાત બહાર આવી કે પ્રાથમીક કેળવણીના ફેલાવા માટે મૌલાના આઝાદે નવા અંદાજપત્ર માટે દશ કરોડની રકમ માગી હતી તેને અમારી સ્વતંત્ર સરકારના પ્રધાનમંડળે બહુમતે નામંજુર કરી, એમ કહીને કે અમારી પાસે તે માટે પૈસા નથી. આટલેથી જ સંતોષ ન પામતાં, જ્યારે ૧૯૪૯ ના જુલાઇ માસમાં તમામ ખર્ચમાં કાપકુપ કરવાના હુકમો બહાર પડયા (કારણકે આવક ઘટી ગઇ) ત્યારે કેળવણી માટે મંજુર થયેલી જુજ રકમ ઉપર પણ વીસ ટકાનો કાપ મુકાયો. આમ ૧૯૪૯ ની સાલમાં તો દુકાળમાં અધિક માસ જેવું થયું.

૧૯૫૦-૫૧ ના અંદાજપત્રના ભાષણ માં મૌલાના આઝાદે એમ પણ કહી નાખ્યું કે હજી આવતાં બેત્રણ વર્ષ સુધી કેળવણીના ફેલાવા માટે કંઇ પણ સારી રકમ મળવાની આશા રાખી શકાતી નથી, એટલે કે ભવિષ્ય પણ અંધકારમય દેખાય છે. ગરીબ નાં નસીબ ગરીબ જ હોય છે તેમ જનતામાં કેળવણીના વધારા માટે ભવીષ્ય પણ જરાયે ઉજળું નથી. આમ ૧૯૧૦ થી તે ૧૯૫૨-૫૩ સુધી ના એટલે કે ૪૨-૪૩ વર્ષો આ કામ માટે એમ કહી શકાય કે એળે જ ગયાં છે. રાષ્ટ્રનો પાંચપેશી ભાગ આગળ વધ્યા કરે અને પછાત વર્ગ તો ત્યાંનો ત્યાં જ રહે એથી બન્ને વચ્ચેનું અંતર વધતુ જાય એ તો સહજે સમજી શકાય.

આ પ્રસંગે હીંદુસ્તાનના અર્થમંત્રી ડૉ. મથાઇને બે વેણ સંભળાવવાની ઇચ્છા થાય છે. તેઓ ઘણાં વર્ષો સરકારી નોકરીમાં રહીને પછી મુડી-વાદીઓના સહકારી બન્યા હતા; હવે તેઓ નીષ્ણાત અર્થશાસ્ત્રી કહેવાય છે અને દેશની ઉન્નતિ માટે અનેક ઉદ્યોગો અને ધનઉત્પાદન કરવાની યોજનાઓ માટે કરોડો રૂપીયા ખર્ચવાનાં સાધનો એકઠાં કરી શકે છે. રાષ્ટ્રના ખર્ચે અનેક અનેક નવીનવી યોજનાઓ માટે અમેરીકાની સમસ્ત વિશ્વ બેંક (અં. વર્લ્ડ બેંક) પાસેથી વ્યાજ આપીને કરજે નાણાં મેળવી શકે છે તો પછી સમસ્ત જનતાની પ્રગતિને અર્થે વાર્ષીક સાડાત્રણસો કરોડના અંદાજપત્રમાંથી (રેલવેનું અંદાજપત્ર આમાં ન ગણતાં) ફકત પાંચ કે દશ કરોડ રૂપીયા પણ ખરચવાની વેતરણ તેઓ કરી શકતા નથી? મન હોય તો માળવે જવાય અને દિલ્હી પણ પહોંચાય. પણ જે બાબતનો વીચાર જ ન થતો હોય અને બીનજરૂરી બાબત સમજીને જેને અળગી કરવામાં આવતી હોય એવી બાબત માટે એમને પૈસા મળી શકતા નથી. જો દામોદર ખીણયોજના કે મહાનદીના હીરાકુંડ બંધની યોજના માટે વ્યાજે રૂા. ૬ કરોડની લોન મેળવી શકાય તો કેળવણીની પ્રગતિ માટે થોડા કરોડની લોન મેળવીને ખરચવી શું અયોગ્ય ગણાય? નદીઓ ના બંધની યોજનાઓમાંથી ત્રણચાર ટકાનું વ્યાજ છુટશે, એવી ગણતરી કાઢી શકાય તો જનતાની આ વીશેષ કેળવણી તથા ખીલવણી અને તેથી થતા દેશના અર્થલાભની પણ ગણતરી કાઢી શકાય.

આપણા અર્થમંત્રી કેરલ પ્રાંતના રહેવાસી છે. ધર્મે ખ્રિસ્તી છે. કેરલ પ્રાંતમાં પુરૂષો તેમ જ સ્ત્રીઓમાં કેળવણીની પ્રગતિ ખુબ થયેલી છે. સ્ત્રીઓને ત્યાં વારસાહક્ક મળે છે, પૈસાનો સ્વતંત્ર વહીવટ તે કરી શકે છે અને તેથી કદાચ તે પ્રાંત કેળવણી માં આગળ વધ્યો હશે, છતાં સરખામણી ના આંકડાઓ ઘણા જ ચોંકાવનારા છે, તે ટાંક્યાં વીના ચાલતું નથી. તે પ્રાંતમાં પુરૂષોની કેળવણીનું પ્રમાણ સેંકડે ૬૮ ટકા છે પણ સમસ્ત હીંદુસ્તાનમાં તો તે પ્રમાણ કેવળ ૨૨ ટકાનું જ આવે છે. સ્ત્રીઓ સંબંધી આંકડા તો આથીયે વધુ ચોંકાવનારા છે. જ્યારે કેરલમાં સ્ત્રીઓ સેંકડે ૪૪ ટકા ભણેલી અને વહેવારકુશળ છે, ત્યારે સમસ્ત હીંદમાં ફકત સોએ ૬ ટકા જ સ્ત્રીઓ લખીવાંચી જાણે છે અને તે પણ પોતાની માતૃભાષામાં! આ આંકડા ૧૯૪૧ ની વસ્તીગણતરી પત્રક ઉપરથી લીધેલા છે.

સને ૧૯૪૧ થી ૫૦ સુધીમાં, એટલે ૯ વર્ષમાં સહેજ વધારો થયો હશે, પણ તે કેટલો? પુરૂષો સેંકડે ૨૨ ટકાથી વધીને ૨૫ કે ૨૭ ટકા થયા હશે તથા સ્ત્રીઓ સંકડે ૬ ટકાથી વધીને ૯ કે ૧૦ ટકા થઇ હશે. પણ તો યે આટલા નીચા આંકડા સમસ્ત પ્રજાને શરમાવનારા નથી? અને તે શરમ ઢાંકવાને છેલ્લાં ત્રણ વર્ષમાં હીંદી સરકાર તરફથી શા પ્રયત્નો થયા છે? કશા જ નહીં, એમ નીઃશંક કહી શકાય.

હીંદમાં પછાત ગણાતી કોમોનો કાંઇ તોટો નથી. દેશનાં તથા અનેક પ્રાંતોનાં (હવે રાજ્યોનાં) કેળવણીખાતાં ઓએ પછાત વર્ગોના ત્રણ મોટા વીભાગો પાડયા છે :

(૧) અસ્પૃશ્ય અથવા હરીજન ગણાતી કોમો.

(૨) આદિવાસી અથવા પહાડી ગણાતી કોમો.

(૩) હીંદુ તથા મુસ્લિમ સમાજમાં ઠેઠ નીચે ગણાતી અનેક જ્ઞાતિઓ. દા. ત. ગુજરાતમાં કોળી, રબારી, ભરવાડ, ધારાળા, ઠાકરડા, વાઘરી, આહીર, ભેઇ, ધોબી, દરજી, સુતાર પીંજારા-ઘાંચી વગેરે.

આ ત્રણે વીભાગોની શિક્ષણસ્થિતિ લગભગ સરખી છે. વળી આ ત્રણે વર્ગોની સંખ્યા કાંઇ નાનીસુની નથી. ત્રણે વર્ગ મળીને કુલ વસ્તીના આશરે ૪૦ ટકા આ પછાત વર્ગોમાં સ્ત્રીપુરૂષો છે. આ લોકોની કેળવણી માટે જ્યાં સુધી ખાસ પ્રયત્ન કરવામાં ન આવે ત્યાંસુધી તેઓ કદી ઉંચે આવવાનાં નહીં અને તેઓ પછાતનાં પછાત જ રહેવાનાં. આ ૪૦ ટકા વસ્તીની પ્રગતિ માટે ઉપાયો સુચવવા નવા બંધારણમાં ૩૪૦ મી કલમ મુકવામાં આવી છે. તેનો અમલ કરીને એક કમીશન યોજાય તે પાર્લામેંટ (સંસદ) ને રીપોર્ટ આપે તે ઉપર હીંદ સરકાર અમલ કરે અને બધી પ્રાંતીય સરકારો ને મદદ આપે, તેવી ગોઠવણ રાખેલી છે; પણ એ બધું થાય ક્યારે? હરીજન સીવાય બીજી પછાત કોમોને તો હજુ વાચા આવી નથી. તેમના પ્રતિનિધિઓ દિલ્હીની સંસદમાં તથા રાજ્યોની ધારાસભાઓમાં જઇને ધમપછાડા કરે અને તેમનો અવાજ સાંભળવામાં આવે તો જ કંઇક થાય. આ બધી વાતને આશરે પાંચ વર્ષ તો લાગે જ-લાગે, પણ ત્યાંસુધીમાં અબોલ પ્રજાની ધા આપણી સરકાર નહીં સાંભળે?

વિવિધ

કુતુબમીનારપર ચઢવાની મનાઇ

દીલ્હીના પ્રખ્યાત કુતુબમીનારપર ચઢવાની પોલીસે બંધી કરી છે કેમકે કેટલાક લોકોએ તેનાપરથી કુદી આપઘાત કર્યો છે. આ મીનાર દીલ્હીના બાદશાહ કુતુબુદ્દિને ૧૧૯૦માં બંધાવ્યો હતો. તેની ઉંચાઇ ૨૩૪ ફુટ છે અને ૩૭૮ પગથીયાં છે. આ મીનારપરથી હમણાંમાં નાસીપાસ થએલાં પ્રેમીઓએ, નાપાસ થએલા વિદ્યાર્થીઓએ અને નિષ્ફળ ગયેલા વેપારીઓએ આપઘાત કર્યા છે. કપુરથલાના મહારાજાની અંગ્રેજ સ્રીનું પણ આપઘાત કરનારાઓમાં નામ છે.

સ્વીટ્ઝરલેન્ડની સ્રીઓને મતાધીકાર નહિ મળે

સ્વીટ્ઝરલેન્ડની સ્રીઓને મતાધિકાર આપવાનો ઠરાવ ત્યાંની પાર્લામેન્ટમાં ૪૧ વીરૂદ્ધ ૮૮ મતે ઉડી ગયો હતો.

મરણ

જોહાનીસબર્ગના શ્રી. રતીલાલ રામજી તથા તેમના ભાઇઓ અંબારામ રામજી અને ઉત્તમલાલ રામજી તેમના માતુશ્રી શ્રીમતી રેવાબેનનું દેશમાં ગણદેવી ગામે તા. ૫–૬–૫૦ ના દુઃખદ અવસાન થયું. તે દુઃખદ પ્રસંગે સર્વે સ્નેહી મંડળે આપેલી દિલસોજીને માટે આ પત્રદ્વારા ત્રણે ભાઇઓ આભાર માને છે.

ધી. ઈસ્ટ લંડન હીંદુ સોસાયટી

ઉપરોક્ત સંસ્થાની ૨૬ મી વાર્ષીક જનરલ મીટીંગ રવીવાર તા. ૨૩ જુલાઇ ૧૯૫૦ ના બપોરે ત્રણ વાગે ૨૩ મેકલેન સ્ટ્રીટ પર હીંદુ મંદીરનાં નીચેના કાર્યો માટે મળશે જેમા સર્વે સભ્યોને વેળાસર હાજર રહેવા વિનંતી છે.

કાર્યો: (૧) મીનીટ (૨) ફી (૩) વાર્ષીક રીપોર્ટ (૪) સરવૈયુ (૫) કાર્યવાહકોની ચુંટણી (૬) પરચુરણ અગત્યના કાર્યો.

પ્રેમાભાઇ દુલ્લભભાઇ પ્રમુખ, પરભુભાઇ ભાણાભાઇ ઉપપ્રમુખ જીવણભાઇ મકન કોષાધ્યક્ષ, મોહનલાલ લ. હરીભાઇ, દલપતરામ નાથાભાઇ મંત્રીઓ.

રીપબ્લીક નંબર

અમારો તા. ૨૬–૧–૫૦ ના બહાર પડેલો ભારત રીપબ્લીક નંબર; અનેક સંદેશાઓ; ફોટાઓ; લેખો વીગેરે વાંચવા લાયક સામગ્રીથી ભરપુર છે.

કીમત ૨/૩

પોસ્ટેજ સાથે

Indian Opinion.
P. Bag,
Phoenix.

"ગોલ્ડ મેડલ" કવોલીટી

હાઇ–કલાસ
ડીસ્પ્લે કાઉન્ટરો
અને શો કેસીસ
રીફ્રીજીરેટર કાઉન્ટરો
વોલ યુનીટસ, ડીસ્પ્લે ફીટીંગ્સ,
ફીશ ફ્રાયરસ વિ. વિ.
નવાં સચિત્ર કેટેલોગ મગાવો.

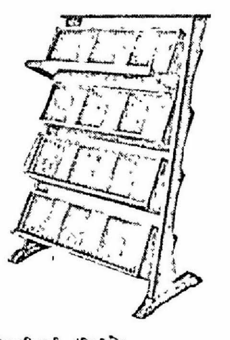

એસોસીએટેડ શોપફીટર્સ લીમીટેડ

જેની સાથે એકસેલસીયર શોપફીટરસ, લિમિટેડ, સા. આ. શોપફિટરસ, લિમિટેડ.
જેઓ હાઈ કલાસ ડિસપ્લે કેસિસ બનાવનારાઓ છે અને રેન્ડ ઈસ્ટરશોમાં સુવરણચાંદ મેળવ્યો છે, તેઓ ભેગા છોડ

104 Marshal Street, (Facing Escom House) Johannesburg
Phone 33 4211/2 P. O. Box 6501

ધાર્મિક પુસ્તકો

ગીતા હૃદય	૩	૦	યોગ વાસિષ્ટ	૧૦	૦	
ભકતરાજ હનુમાન	૨	૦	રામનામ ગાંધીજી	૨	૦	
પરકમ્મા	૫	૩	બુદ્ધ લીલા	૧	૬	
આર્ય ધર્મ નીતિસાર	૨	૦	સુદામા ચરીત્ર	૨	૦	
મંગળ પ્રભાત (ગાંધીજી)	૧	૦	ધર્મક્ષેત્રે કુરૂક્ષેત્રે ભાગ ૧–૨–૩–૪.			
જીવન નિરિક્ષણ	૫	૬	આમા મહાભારત નવી રીતે			
ભગવાન બુધ્ધ	૫	૩	આ લખ્યું છે.	૧	૫	૦
હજરત મહમદ						
ઇસ્લામ ધર્મ ઉપર અજવાળુપાડતુ						
નાનુ પુસ્તક	૧	૦				
સંત દેવીદાસ	૨	૯				

Indian Opinion
P. Bag,
Phoenix.

અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૦ જુન	હીંદુ ૨૦૦૬ આષાઢ		મુસલમાન ૧૩૬૯ રમજાન	પારસી ૧૩૧૯ શેહે. કદમી	સુર્યોદય ક.મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.
શુક્ર	૩૦	વદ	૧	૧૩	૧	૬–૫૨	૫–૦૬
શની	૧	,,	૨	૧૪	૨	૬–૫૨	૫–૦૬
રવી	૨	,,	૩	૧૫	૩	૬–૫૩	૫–૦૫
સોમ	૩	,,	૪	૧૬	૪	૬–૫૩	૫–૦૫
મંગળ	૪	,,	૫	૧૭	૫	૬–૫૪	૫–૦૪
બુધ	૫	,,	૬	૧૮	૬	૬–૫૪	૫–૦૪
ગુરૂ	૬	,,	૭	૧૯	૭	૬–૫૫	૪–૦૩

બાળ ઉપયોગી સાહીત્ય

તમારા બાળકોને સુંદર પુસ્તકો આપી તેમના જ્ઞાનમાં વધારો કરો.

પાંચ ચરીત્રોનો સેટ

આમાં પાંચ ઇતીહાસીક મહાન નરોના ચરીત્રો છે.

કીમત ૧૩/–

બાલ રામાયણ ૪ ૦
રેલ ગાડીની સૃષ્ટી ૨ ૬

શિશુગ્રંથાવલી

સેટ પહેલામાં ૬–પુસ્તકો ૧૧ ૬
સેટ બીજાની ૧૫ ૦

કીશોર ગ્રંથાવલી

૭ પુસ્તકો નો સુંદર વાર્તાઓના સેટની ૧૪ ૬

ઇસપના પાત્રો ગધેડા

બાળકોને માટે રમુજી પુસ્તક

કીમત ૨ ૦
શાંત પળોમા ૨ ૬
સોક્રેટીસની સફર ૪ ૦
બુદ્ધિનો બાદશાહ ૫ ૩
જુઇ અને કેતકી ૫ ૬
કેટલાંક પક્ષિઓ ૧ ૬
ભાગવત કથાઓ ૩ ૬

ચરિત્ર રત્નોનો સેટ ભાગ ૧ ૨ જેમાં પ્રત્યેક સેટમાં પાંચ પાંચ પુસ્તકો છે. પ્રત્યેક સેટની. ૭ ૦

કોયડા સંગ્રહ ૨ ૦

૧૦ થી ૧૨ વર્ષના બાળકો માટે ૧૩ પુસ્તકોનો સેટ.

કીમંત પા. ૧–૦–૦

૮ થી ૧૦ વર્ષના બાળકો માટે ૧૫ પુસ્તકોનો સેટ

કીમંત પા. ૧–૫–૦

૧૨ થી ૧૮ વર્ષના યુવક યુવતી માટે આઠ સુંદર પુસ્તકોનો સેટ

કીમત ૧૪/–

લીલી ૫ ૧
પીળુ ૫ :
ભાથુ ૫ ૩
બાળકોનો બાંધવ ૧ ૦
ઈન્દીરાને પત્રો (નેહરૂ) ૫ ૬
બાળવાર્તાવળી ૩ ૦
ચપટી ધુળ ૧
ચતુરની વાતો ૩
જ્ઞાન ગોષ્ઠી
ચાલો ૫
ખજાનાની શોધમાં ૪ ૦

Obtainable From:

'Indian Opinion'
P. Bag,
Phoenix, Natal.

વર્ધા શીક્ષણ યોજના

શિક્ષણ કેવી રીતે આપવું તેની સમજ ગાંધીજીના બેઝીક એજ્યુકેશન મુજબ ૨ ૬

જીવન પરોઢ

શ્રી. પ્રભુદાસ ગાંધીએ ફીનીકસ આશ્રમના કેટલોક ઇતીહાસ પોતાના જીવન પરોઢ દરમ્યાન બનેલો આલેખ્યો છે. ૧૧ ૦

ખીસા કોસ

ગુજરાતીમાંથી ગુજરાતી જોડણીઓના અર્થ **નાની આવૃતી** ૩ ૦

જોડણી કોશ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠનો મોટો જોડણી કોશ નવી આવૃતી ૧ ૨ ૦

નવલ ગ્રંથાવલિ

આ પુસ્તકમાં સાક્ષર શ્રી નવલરામ ભાઇના લેખોનો સંગ્રહ ગુજરાત વિદ્યાપીઠે બહાર પાડયો છે. ૫ ૬

કેટલાક વાંચવા લાયક પુસ્તકો

રવીન્દ્રનાથ ટાગોર કૃત

ઘરે બાહિરે	૬	૦
ચતુરંગ અને બે બેનો	૫	૬
ચાર અધ્યાય અને માલંચ	૫	૬
રાજર્ષી	૭	૦
લાવણ્ય	૫	૦

બાપુના પુસ્તકો

બાપુની પ્રસાદી	૫	૦
એક ધર્મ યુદ્ધ	૧	૦
આરોગ્યની ચાવી	૧	૦
બાપુની છાયામાં	૫	૦
ગાંધી બાપુ (રા. પાઠક) ભાગ ૧–૨ સેટની	૧૫	૦

આહાર અને આરોગ્યનું સાહિત્ય

આહાર અને પોષણ	૨	૦
મેલેરીયા (તેના કારણો અને ઉપાય)	૧	૦

વિવિધ પુસ્તકો

જય ઇન્ડોનેશીયા	૪	૦
હિંદનો કોમી ત્રીકોણ	૬	૦
રશીયાનું ઘડતર	૬	૦
શાહનવાઝની સંગાથે	૫	૦
કાયાકલ્પ (પ્રેમચંદજી) ભાગ ૧–૨–૩ સેટની	૧૪	૦
સ્વાધ્યાય ભા. ૧–૨ (સાહિત્ય વિષયના લેખોનો સંગ્રહ) સેટની	૧૧	૯
આર્થીક ભુગોળ	૨	૩
આપણી કોંગ્રેસ	૨	૦
કાસ્મીરનો પ્રવાસ	૬	૦
સૌનો લાડકવાયો	૭	૦
સુભાષના સેનાનીઓ	૩	૬
પગદંડી (ધુમકેતુ)	૪	૦
સંસાર (મેઘાણી)	૧	૧૦
મેઘ ધનુષ્ય	૬	૦
સાબરમતી (લેખોનો સંગ્રહ)	૬	૦
વનમણી	૭	૬
મધુકર વિનોબા ભાવેના અનેક વિષયો ઉપર થએલા પ્રવચનોનો સંગ્રહ	૬	૦
સોવીયટ રશીયા. (રશીયા વીશે જાણવા જેગ)	૧૦	૦
કળા કારીગરીનું શિક્ષણ ભા. ૧–૨ આમાંથી જાતજાતના હુન્નર શીખવાય છે અથવા શીખાય છે. પ્રત્યેકની	૬	૬

સૌરાષ્ટ્રની રસધાર

ભાગ ૧ ૨ ૩ ૪ ૫ વિવિધ રસથાળ પીરસતી આ સેટની કીમત	૧૫	૦

નવપરણીતો માટે

પરણ્યા પછી ભાગ ૧–૨–૩ સેટની	૧૮	૦
લગ્ન સાધના	૭	૩
જાતીય દામપત્ય જીવન	૯	૬

નવલ કથાઓ

વિદ્રોહી આત્મા (ખલીલજીબ્રાન	૮	૦
આશાનુબીજ ભા. ૧ ૨ સેટની	૧૮	૬
મેઘ બીંન્દુ (કણિકાઓ)	૭	૦
કાન્તી	૯	૦
વેણીના ફુલ	૨	૬
સાગર સમ્રાટ (લેખક જુલે વર્ન)	૬	૦
પહેલો ફાળ	૬	૦
રાજમાર્ગ (ગાંધી યુગની નોવેલ)	૯	૦
રાજ સન્યાસી (ધુમકેતુ)	૧૦	૬
અથડાતા વાયરા	૭	૬
માણસાઇના દિવા	૭	૦
માનવતાના મુલ	૬	૦
મળેલા જીવ	૮	૦
મોહીની	૮	૦
પચાસવર્ષ પછી	૭	૦
ભાગ્ય નિર્માણ (જયભીખ્ખુ)	૭	૬
યૌવન ભા. ૧–૨ પ્રત્યેકની	૮	૦
ઉકરડાની ખુશબુ	૬	૦
કલાની સહચરી	૫	૬
રંગના ચટકા વાર્તા સંગ્રહ	૩	૦
સુખ મુક્તી	૭	૬
લોહીના આસુ અને બીજી વાતો	૮	૦
વીરની વાતો ભા. ૧–૨ સેટની	૧૧	૦
વસુંધરા અને બીજી વાતો	૬	૦
વિવાહ મંદિર	૬	૦
પ્રેમાશ્રમ (સુંદર સેવા ભાવપુર્ણ, નવલ કથા) ભાગ ૧–૨ સેટની	૧૪	૦
રૂપારાણી	૭	૬
સાગર સમ્રાટ	૩	૦
સોરઠી જવાહીર	૭	૦
સોરઠી ગાથા	૬	૦
હીરાકણી વાર્તાઓ	૩	૬
હૃદય વીણા	૬	૦

કાકા સાહેબ કાલેલકર કૃત

લોકમાતા	૧	૦
સ્મરણ યાત્રા	૫	૦
જીવતા તહેવારો	૩	૦
ઓતરાતી દિવાલો	૨	૦

કનૈયાલાલ મુનશી કૃત

અડધે રસ્તે	૮	૬
કોનો વાંક	૮	૦
પૌરાણીક નાટકો	૬	૫
લોમ હર્ષીણી	૬	૦
સ્વપ્ન દ્રષ્ટા	૧૦	૦
નવલીકાઓ	૭	૬

રમણલાલ દેશાઈ કૃત

અંજની	૭	૬
ક્ષીતીજ ભા ૧–૨	૨૧	૦
શંકીત હૃદય અને સંયુક્તા	૮	૦
શોભના	૮	૦
રસબીંદુ	૭	૦
ગુલાબ અને કંટક	૧૧	૦

શરદ બાબુ કૃત નોવેલ

કમળા	૮	૦
ચંદ્રનાથ	૫	૦
ત્રણ વાર્તાઓ.	૨	૬
દત્તા	૮	૦
અનુરાધા	૧૦	૦
કાશીનાથ	૫	૦
અપુર્વ ભારતી:	૧૫	૦
ચંદ્રનાથ	૪	૦
ચરીત્રહીન	૧૩	૬
છબી	૭	૬
દેવદાસ	૫	૦
દુર્ગા	૮	૬
નવીના	૧૦	૦
બૈરવી	૭	૬
શુભદા	૬	૦
અથડાતા વાયરા		
ચીની નારીની કહાણી	૭	૩
અદલા બેલી	૫	૬

ભારતનું બંધારણ

૧૯૫૦ થી શરૂ થતું નવું બંધારણ	૫	૬

कीताबें

आत्म कथा गांधीजी	२	६
गांधीजी ना वार्तालाप	१	६
जब अंग्रेज नहि आये थे	१	३
उछरवहाती दुनीया	२	०
हमारे गांवकी कहानी	१	६
आगे बढो	१	३
बापुजी (गांधीजी की कुछ वातें	१	६
अंग्रेजी राज्य के सौ साल	१	०
विश्वकी विभूतीयां	१	६
हमारी राजनैतीक समस्यायें	१२	६
मेरी कहानी (पं. नेहरुका चरीत्र)	१७	६
गांधी विचार दोहन	२	०
हिंद्र धर्मकीआख्यायीकायें धर्मकी कहानीहां)	१	३
समाजवाद–पुंजीवाद	२	६
संत वाणी	१	६
गांधीवाद–समाजवाद	२	६
नया रोजगार (हास्यरसीक)	४	०
साधनाके पथपर	३	६
मेरी मुकतीकी कहानी	१	६
शास्रवाद–बुद्धिवाद	१	०
हिंदी गीता (गीताजी)	१	६
पागल	१	३
मालीक और मजदुर	१	३
दुखी दुनीया	१	०
प्रेममें भगवान	१	६

वचोंके लीये

महात्मा बुद्ध	१	०
चन्द्र गुप्त	१	०
कौआ चला हंसकी चाल	१	०
नसीहतकी कहानीया	१	०
शीवाजी		६
अशोक	१	०
देश प्रेमकी कहानीया	१	०

ધર્માત્મા ગોખલે લખનાર ગાંધીજી	૧	૯
બાપુના પત્રો: (આશ્રમની બેના ઉપર) સંપાદક કાકા કાલેલકર	૨	૬

"બાપુના બાને પત્રો"

મહાત્મા ગાંધીજીએ કસ્તુરબાને લખેલા કેટલાક પત્રોનો આ પુસ્તિકામાં સંગ્રહ છે. ગાંધીજી સંસારથી વિરક્ત છતાં કેટલા સંસારી હતા અને તેઓનો પ્રેમ કેટલો નિર્મળ હતો તેની આ પત્રોપરથી ઝાંખી થાય છે અને તે સાથે તે બોધદાયક છે.

આ ઓફીસેથી મળશે.

ટપાલ ખર્ચ સાથે કીંમત ૨–૩.

નોંધ: વી. પી. કે ઉધાર ઓર્ડરોને ધ્યાન દેવામાં નહિ આવે.

INDIAN OPINION,
PHOENIX,
NATAL.

શ્રદ્ધાના તેર દિવસો (વીનોબાજી)	૧	૬
ગીતા ધ્વની કી. મશરૂવાલા કૃત (કાવ્યમાં ગીતા)	૧	૬

ગાંધી પુસ્તક માળા

ગાંધીજી અહીં હતા ત્યારે તેમણે લખેલા અને બીજા કેટલાંક પુસ્તકો જે ફીનીકસ સંસ્થા તરફથી પ્રગટ થએલાં છે તેવા ૨૨ પુસ્તકોના સેટની પોસ્ટેજ સાથે કીંમત ફક્ત શી. ૪–૬.

મહા ભારતના પાત્રો

૧૨ પુસ્તકોનો સેટ	૧	૫	૦

અદ્દભુત ભારત

ચિત્ર આલબમ	૭	૬

એજન્તા કલા મંડપ

ચિત્ર આલબમ	૫	૬

સુંદર ચીત્ર સંગ્રહ

તમારા ઘરને ચિત્રોથી શણગારો હીંદના પ્રખ્યાત ચિત્રકારોના ૭ ચિત્રના સંગ્રહની કીમત ૮ ૦

ચિત્રકાર રસિકલાલ પરીખ કૃત

ચીત્ર સાધના

૫ ૦

c/o 'Indian Opinion'
P. Bag, Phoenix.

નીશાળ ઉપયોગી પુસ્તકો

નુતન લેખન માળા આ માળા માં નીચલા પાંચ પુસ્તકો આવે છે. એ પુસ્તકો દ્વારા બાળકો જ્ઞાન મેળવે છે.

નુતન લેખન તાલીમ વર્ગ		
,, ,, ધોરણ ૧-૨-૩-૪		
પ્રત્યેકની કીંમત	૧	૦

નવયુગ વાચન માળા

પુસ્તક પહેલું	૧	૩
પુસ્તક બીજું	૨	૦
પુસ્તક ત્રીજી	૨	૩

સાહીત્ય કલ્લોલ

સાહિત્ય માટે વાચન વધારવા વદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી પુસ્તકો

પુસ્તક બીજુ	૨	૩
,, ત્રીજુ	૨	૩
બાળપોથી	૧	૬
આર્થીક ભુગોળ	૫	૦
ઘેર બેઠા ઈંગ્લીશ શીખવા માટે પાઠાવલી ભા. ૧-૨ પ્રત્યેકની	૨	૦
અંકગણીતના મુળ તત્વો	૨	૦

વિદ્યાપીઠ વાચન માળા

ચાલણ ગાડી (બાળપોથી)	૧	૦
પહેલી ચોપડી	૧	૬
બીજી ,,	૨	૦
ત્રીજી ,,	૨	૩
ચોથી ,,	૨	૬
પાંચમી ,,	૩	૦
બાળ જગત બાળકોને દુનીયાનું જ્ઞાન થાય એવી સમજથી લખાયેલ પુસ્તક	૨	

ચાલો લખીએ

શ્રેણી ૧	૧	૬
,, ૨	૧	૬
,, ૩	૧	૯
,, ૪	૧	૯
,, ૫	૨	૦
,, ૬	૨	૦
,, ૭	૨	૦

સાહિત્ય પાઠાવલી

પુસ્તક પાંચમુ	૨	૬
,, સાતમુ	૨	૩
દેશ દેશાવરમાં—ભુગોળ	૩	૦
આપણા દેશનો ઇતીહાસ	૧	૬

Obtainable From:

'INDIAN OPINION'

P. Bag, PHOENIX, NATAL.

નવલ કથાઓ

શ્રી હર્ષ	૬	૩
સાહસીકોની સૃષ્ટી	૮	૬
સ્વર્ગ અને પૃથ્વી	૬	૦
વડલો	૩	૦
વિરાગનાની વાતો (૨)	૧૪	૬
વનછાયા	૭	૦
વર કે પુર (રમુજી નોવેલ)	૧૦	૦
લાકડાના લાડુ	૭	૬
સોમનાથ	૧૨	૬
સેનાપતી	૬	૦
સુના મંદીર	૯	૬
રખારણ	૧૦	૦
રૂપમતી	૯	૦
મૃત્યુનું રહસ્ય	૧૦	૦
માનવીની ભવાઇ	૧૨	૦
માયાવી સંસાર	૭	૬
આશાવરી	૭	૦
ઝંઝાવાત ભાગ ૧	૧૦	૦
ચિત્રાદેવી	૭	૬
દાઝેલા હૈયા	૮	૦
દીનાનાથ	૧૦	૬
દરીયા પારના		
બહારવટીયાઓ	૭	૬
ઠેગાઇનો ભોગ	૮	૦
જીવન સ્વપ્ન	૯	૦
જામ તમાચી	૯	૦
જીવતર	૭	૦
જુનુ અને નવુ	૬	૦
બે દેશ દીપક	૫	૩
પુત્ર જન્મ	૧૩	૦
પરીષેશ	૭	૦
પીતાજીનો વન પ્રવેશ	૭	૦
પહેલી પ્રીત	૭	૬
પૃથ્વીશ	૭	૯
ત્રીવીધ તાપ	૫	૦
માડી જાયો	૫	૬
માણસાઇના દિવા (ઝવેરચંદ)	૭	૦
માલધારી	૬	૬
ઘરને મારગે	૯	૦
ચંદ્રકાંત (ભાગ ૧-૨-૩) ૩	૧૫	૦
માનવતાના મુલ	૯	૦
ઘેરાતાં વાદળ	૭	૬
ધરતીને માયાળે	૭	૦
ચિરકુમાર સભા (ટાગોરકૃત)	૧૨	૦
ઇસરદાન	૭	૦
દિદલ	૫	૬
કાંટાનીવાડ	૫	૦
સુખની શોધમાં	૨	૦
શુભદા	૧૦ ૪	૬
ધુધવતાં પુર	૧૧	૦
દેવ અને દાનવ	૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું:

C/O INDIAN OPINION,

P. Bag, Phoenix, Natal.

અમારાં નવાં પુસ્તકો

સેતુબંધ	૫	૦
વિશાળખા	૫	૦
કમંડલુ	૪	૩
ચતુર સુજાણ	૨	૬
નીરૂપમા	૭	૦
રૂપ કોષા (બે ભાગ સાથે)	૧૩	૦
ઠંડે પહોરે	૭	૦
પ્રાચિના	૫	૦
સુવર્ણ યુગ	૨	૦
જી જી જી	૩	૩
બારી બહાર	૩	૦
નુરજહાં	૪	૩
દવાનો છેલ્લો ઘુંટડો	૫	૦
બળવાન બનો	૨	૦
ગીત હોરી અને બીજા નાટકો	૨	૬
આપણી કોંગ્રેસ	૫	૦
ઉત્તરા	૭	૦
લખ્યા લેખ	૫	૦
સ્ત્રીઓનુ આરોગ્ય	૩	૦
મહાસભાના પ્રમુખો	૩	૩
ગ્રામ વિચારણા	૨	૦
પુષ્પવાટિકા	૨	૦
પતીમંદીર	૩	૦
જાદુઇ ચટકી	૭	૦
રંગ લીલા	૨	૨
રૂપાની ગાય	૨	૯
ધરતી	૫	૦
રસ મુર્તીઓ	૩	૦
ગાંધીજીની સાધના	૫	૩
નુતન રશીયામાં ડોકીયું	૨	૬
મુંગો સેવક	૩	૦
ત્રણ હૃદયાં	૫	૩
ગીતાંજલી	૫	૦
સાધના	૫	૦
નવી દુનીયા	૫	૩
દૃષ્ટાંતકથાઓ નાનાભાઇ ભટ	૨	૬
મહાન મુસાફરો	૫	૦
પુર્વ અને પશ્ચિમ	૫	૦
શરતના ઘોડાં	૩	૦
ભારતના વીર પુરૂષો	૨	૬
દેશ દેશની લોક કથાઓ	૮	૬
રાષ્ટ્રની પ્રેમ કથા (નોવેલ)	૮	૬
સોહાગણ ભા. ૧-૨ સેટની	૬	૦
હમભી અફસર થે	૫	૬
સોહાગ	૬	૦
છેલ્લો પ્રયોગ (વાર્તા સંગ્રહ)	૬	૬
સુંદરીનો શણગાર	૧૪	૦
શહીદોનો સંદેશ	૪	૦
મુઝવતા પ્રશ્નો	૭	૬
કૈહાની રમઝટ	૬	૦
જાદુઇ વાતો	૭	૦
દાલ ચીવડાનો દાયરો	૪	૬
દીન ચર્યા	૭	૬
લામિઝરેબલ ભાગ ૧-૨ સેટની	૧૮	૦
રસમસ્તી	૬	૦
સાગર કથાઓ	૮	૬

ટાલ્સટોયના પુસ્તકો

ચુપ નહીં રહેવાય (સમાજની બદીઓ સામે પોકાર) નવલકથા	૭	૦
દ્રષ્ટિ પરીવર્તન	૫	૩
બે નવલકથાઓ	૫	૦
ટાલ્સટોય અને શીક્ષણ	૨	૦
હોની બ્હેન (વાર્તા)	૫	૭

જીવન ચિરીત્રો

આઝાદ	૫	૬
લોકમાન્ય તીલક	૬	૦
રવીંદ્રનાથ ટાગોર	૫	૦

હાસ્ય રમુજી પુસ્તકો

હાસ્ય કૌતુક	૭	૬
મસ્ત ફકીરના હાસ્ય પ્રસંગો	૬	૦
હાસ્ય વીલાસ	૧૦	૦

બંકીમ ચટોપાધ્યાય કૃત

કૃષ્ણ કાંતનું વિલ	૦	૬
કપાલ કુંડલા	૭	૬
મનોરમા	૭	૦

સુપ્રાસદ્ધ લેખક મેઘાણીની નોવેલો

અપરાધી	૧૧	૦
ગુજરાતનો જય ભાગ ૧—૨ પ્રત્યેકની	૭	૦
તુલસી કયારો સામાજીક નવલકથા	૭	૩
આળા હઈયા	૫	૦
નવલીકાઓ ભાગ. ૧	૬	૦
પુરાતન જ્યોત	૫	૦
બીડેલા દ્વાર	૮	૬
વેવીશાળ	૮	૦
સોરઠ તારા વ્હેતા પાણી	૧૦	૦
રાજારાણી	૬	૦

નવલ કથાઓ

રૂપનાથ: બંગાલની ક્રાંતીકારી નવલકથા. કીમત ૮/-

ભાઇબીજ સુંદર ભાવપુર્ણ નોવેલ. ૧૦/-

રાધારાણી સામાજીક ક્રાંતી દર્શાવતી નવલકથા ૧૦/-

લુઈ પાશ્ચર:- જાણીતા ફ્રાંસ વીજ્ઞાનીકનું જીવન ચરીત્ર. ૫/-

મેડમ કયુરી:- સ્ત્રી વીજ્ઞાનીકનું જીવન ચરીત્ર ૬/-

સમુળી ક્રાંતી. કીશોરલાલ. ઘ. મશરૂવાલા કી. ૫ ૦

બાપુની ઝાંખી ૩-૦

. લેખક કાકા સાહેબ

દીલ્હી ડાયરી

ગાંધીજી. કી. ૧૦ ૦

મહાદેવ દેશાઇની ડાયરી

ભાગ. પહેલો	૧૦	૦
ભાગ બીજો.	૧૨	૦
ભાગ ત્રીજો	૧૧	૬
બાપુ-મારીમા (મનુ ગાંધી)	૨	૦

'Indian Opinion', P. Bag, Phoenix, Natal

NATHOO TABHA

TIMBER & HARDWARE MERCHANT & DIRECT IMPORTER

Door, Windows, Corrugated Iron, Cement, Monarch, Iron Duke, Buffalo, and Elephant brands paint or any other building material at reasonable price.

Established 1907, **NATHOO TABHA,**
107 Queen Street, **Phone 24647.**
Telegraph "Mani," **DURBAN.**

આવેલા દિવાળી અંકો

છાયા	શી. ૫	૦	રવીવાર	શી. ૧૦	૦
આરામ	૫	૬	સંદેશ	૧૦	૦
સવિતા	૭	૦	વેણી	૭	૬
મોજમજા	૬	૦	બે ઘડી મોજ	૭	૬
હાકુ	૩	૬	ચિત્રપટ	૭	૬
સરતુ સાહિત્ય પંચાંગ	૨	૬	મુંબઈ સમાચાર	૫	૦
મુંબઇ સમાચાર પંચાંગ	૫	૬	જય હીંદ (પુસ્તક)	૭	૬
'India, (English) 12 Copies	6	0	Filmindia English	5	6

KAPITAN'S BOOK AGENCY,
189 Grey Street, DURBAN.
Phone 23414 **Tel Add. "KAPITANS"**

These are the Blades to save you money

You save money when you buy Minora Blades, because they are sharp and give many fine shaves. They are made of the finest steel and they stay sharp and last longer. Yet they only cost 6d. for four.

Look for them in the Bright Red, White and Yellow packet.

4 BLADES FOR 6D

Minora

THE RIGHT BLADE FOR YOUR RAZOR

4519-3

Latest arrivals in records of your New and Old favourites. Secure them early before we are sold out

HINDI

Meerabai	... ...	6 records 60s.
Meera	... ...	6 records 60s.
Shahjehan	... ...	6 records 60s.
Anmol Ghadi	... ...	6 records 60s.
Prem Sangeet	... ...	6 records 60s.
Rattan	... ...	6 records 60s.
Char Din	... ...	5 records 50s.
Shikari	... ...	5 records 50s.
Shukariya	... ...	5 records 50s.
Majdhar	... ...	5 records 50s.
Kajal	... ...	5 records 50s.
Khidki	... ...	5 records 50s.
Gwalan	... ...	5 records 50s.
Elan	... ...	5 records 50s.
Begum	... ...	5 records 50s.
Malaquat	... ...	5 records 50s.
Doosri Shadi	... ...	5 records 50s.
Pehli Nazar	... ...	5 records 50s.
Jugnu	... ...	5 records 50s.
Shaheed	... ...	5 records 50s.
Sehra	... ...	5 records 50s.
Parai Aag	... ...	4 records 40s.
Mehandi	... ...	4 records 40s.
Dil	... ...	4 records 40s.
Shama	... ...	4 records 40s.
Romeo Juliet	...	4 records 40s.
Panchi	... ...	3 records 30s.
Gulami	... ...	3 records 30s.
Chin-Le-Azadi	...	3 records 30s.
Nek Paravin	...	3 records 30s.
Doctor	... ...	3 records 30s.
Hamrahi	... ...	3 records 30s.
Nartaki	... ...	2 records 20s.
Jawani	... ...	2 records 20s.
Saheli	... ...	1 record 10s.
Bazaar	... ...	7 records 70s.
Bapu-ni-Amar Kahani		2 records 20s.
Bapu-ni-Vidayi	...	1 record 10s.
Gown-ki Gori	...	1 record 10s.

TAMIL SETS

Ashok Kumar	...	5 records 50s.
Chinthamani	...	5 records 50s.
Tiruneelakantar	...	5 records 50s.
My Wife	... ...	5 records 50s.
Kannagi	... ...	3 records 30s.
Valmiki	... ...	2 records 20s.
Bhakt Gowri	...	3 records 30s.
Siva Kavi	... ...	2 records 20s.
Manomani	... ...	2 records 20s.
We Two (Drama)	...	3 records 30s.

TELUGU SETS

Krishna Prema	..	5 records 50s.
Deena Bandhu	...	3 records 30s.
Devata	... ...	2 records 20s.
Bagyalaxmi ...	...	2 records 20s.
Three Maratees	...	1 record 10s.
Dharam Patni	...	1 record 10s.
Thyagayya ...	...	1 record 10s.
Mayolokam ...	...	1 record 10s.
Swargaseema	...	1 record 10s.

LATEST LOOSE NUMBERS

Pankaj Mallick, V.E. 2517, 2504, 2510, 2525, 2527, 2517 each 10s.
Asit Baran, H. 1112 (Rajani Jhoom Rahi) ... ... each 10s.
K. C. Dey, N. 16560, 16616, 16502, 16589, 16579, 16478, 16412, 16922, 16594, 16229, 16776, 16711, 16514, 16658, 16292, 16631 ... ... each 10s.
Jutika Roy, N. 16662, 16702, 16689, 16628, 16929, 16817, 16786, 16506, 16625, 16583, 16302 ... each 10s.
Shamshad Begum, G.E. 5018 ... ... each 10s.

LATEST QUAWALIES

Panna Quawal & Party, H. 1408, 1208, 1267, 1380, 1378, 1333, 1168, 1147 ... ... each 10s.
Iboo Quawal, N. 839, 786, 905, 968, 993, 1050 ... each 10s.

Packing Charge 2s. 6d. EXTRA

OBTAINABLE FROM :

D. Roopanand Bros.

Music Saloon and Booksellers

85 Victoria Street, DURBAN.

Phone 20707. **P.O. Box 2524.**

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING
—CO. LTD.—
ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

LIFE INSURANCE

Are you adequately insured?
Have you provided for your dependants?
Prepare for the future
Life Insurance gives peace of mind for the unknown future.

Insure with "THE OLD MUTUAL" your friend for Life—The S.A. Mutual Life Assurance Society, which has best Bonus record in the WORLD.

Representative:—

DAYABHAI PATEL

P.O. Box 1760, JOHANNESBURG. Phones:— Business 33-0711, Residence 33-5961

DIAMONDS

QUERIDO DIAMOND Co.

48 Walter Wise's Building,
4th Floor Joubert Street, JOHANNESBURG
Tel. 22-3400. P.O. Box 3417
"SEE US WITHOUT OBLIGATION"
DIAMOND SPECIALISTS
OUR MOTTO: 'A SQUARE DEAL'

SPRINGBOK COLLEGE
P.O. BOX 8243,
JOHANNESBURG.

New and up-to-date courses for Standards VI, VII, J.C., Senior Certificate and Matriculation. Languages, Maths, Science, Physiology, Commerce, History, Geography, Etc, Etc.

ALL LECTURES DRAWN UP BY EXPERTS.

Write To-day For Full Particulars.

LOOK BEFORE YOU LEAP, BUT LEAP AHEAD WITH THE SPRINGBOK.

PHONE 33-7944 P.O. BOX 4889.
TEL: ADDRESS: "ARVIND."

HEAD OFFICE:
409, KRUGER ST., LOUIS TRICHARDT.
PHONE 64. PO BOX 106.
TEL. ADD: "KANJEE."

H. K. GOKAL,

WHOLESALE
GENERAL MERCHANT AND DIRECT IMPORTER.
OUR MOTTO: "SERVICE THAT SATISFIES."

43 Market Street, JOHANNESBURG.

ફોન ૩૩-૭૯૪૪. બૉક્સ ૪૮૮૯.
ટેલીગ્રાફીક એડ્રેસ: "અરવીન."

હેડ ઓફીસ:
૪૦૯, ક્રુગર સ્ટ્રીટ, લ્યુઇસટ્રીચાર્ટ
ફોન: ૬૪. પી. ઓ. બૉક્સ ૧૦૬
ટેલીગ્રાફીક એડ્રેસ: "કાનજી"

એચ. કે. ગોકળ,
—:: હોલસેલ વેપારી ::—
—જનરલ મરચન્ટ અને આયાત કરનાર—
૪૩ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

"Tell me Doctor . . *What do you mean by a safe antiseptic?*"

To be called safe an antiseptic must be safe in several ways. It must be reliable, it must be gentle, it must be non-poisonous. It must help, not hinder, the natural processes of healing and repair. 'Dettol' the modern antiseptic, is a highly efficient destroyer of germs, but it works on the germs, not you. It is non-poisonous, pleasant, safe to have around.

DETTOL

THE MODERN ANTISEPTIC

RECKITT & COLMAN (AFRICA) LIMITED P O BOX 1097, CAPE TOWN

24 231-5b

Sunbeam works for you in three ways . . .

1. It gives a brighter, more pleasing shine.
2. The shine lasts longer on the floor.
3. It makes your home clean, inviting-looking.

Always ask for 9d & 1/6

SUNBEAM POLISH

FOR FLOORS AND FURNITURE

Shines . . . and shines . . . and shines

12 714-1

NOW EVERY WEEK!

NAIROBI to

BOMBAY

IN LESS THAN A DAY!—

By Constellation Aircraft.

AIR-INDIA *International* LTD.

Immediate connections for all parts of India, Pakistan, Ceylon and the Far East.

Shell House, NAIROBI.

P.O. Box 1010.

Write to us or to E.A.A.C. our General Agents or to any I.A.T.A. Agent.

NUGGET

BOOT POLISH

Obtainable in

Black, Military Tan, Light Brown, Dark Brown, Toney Red, Ox Blood, Transparent.

AA-243

Printed and published by Manilal M. Gandhi at Phoenix, Natal.